

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagiak
 a lap tulajdonosnak kül-
 dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetéssel olcsóbb.
 Nyitór sor 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomda-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem keldenek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Bácsmegeye politikai és társadalmi élete és közigazgatása.

— Dr. Vojnits István installációja. —

A most lefolyt szép ünnepségeken, melyeknek fényes és mindenkit kielégítő sikere első sorban Karácson Gyula főjegyzőnek s az elnöklete alatt működő rendező bizottságnak (Városov László, Thurszky Jenő, dr. Molnár Károly, Koczkar Zsigmond, dr. Gertinger Pál) köszönhető — a jövőre nézve megnyugtató fonálként húzódik végig az egyetértés és békülékenység szelleme.

Dr. Vojnits István főispánnak pompás székfoglaló beszéde valóságos lázba ejtette még az ellenzékét is.

A meghívott ellenzékiek megjelenése a főispán által thea-estélyen, dr. Drakulits Pál és Olay Lajos felszólalásai a banketten, különösen Drakulits beszéde Zombor város közgyűlésén, oly momentumok, melyek politikai szempontból külön is hangsúlyozandók.

Következményei ezek a megnyugvás érzésének és örömeinek, melyet Bácsmegeye lakossága — párt, vallás és nemzetiségi különbség nélkül — minden kínálózó alkalommal sietett hangsúlyozni.

Következményei ezek annak a feltétlenül korrektségi és okos magatartásnak, melyet főispánunk a hozzá minden oldalról intézett üdvözlő szónoklatok alkalmával tanúsított. A székfoglaló beszéd, valamint főispánunk összes nyilatkozatai a politikai korrektség tisztesség, lovagiaság és éleslátás fényes tanubizonyságai. *A politikailag szelhető elemeket — az alkotmányos küzdelmek napjait kivéve — a megye közjára iránti működésben egyesíteni, a külön politikai pártállásukat ott, ahol a megye és városainak érdekében közösen és vállaltatva egyetértéssel munkálkodhatnak, összetartani; ez lesz dr. Vojnits István főispánságának egyik vezéreszménye.*

Következményei ezek ama nyilatkozatoknak, melyeket főispánunk megyénk társadalmi életére vonatkozólag mondott.

Mindannyian követni fogjuk őt abban a munkában, melynek célja megyénk és városunk társadalmi békéjének megszilárdítása, az egymásra utalt polgárság közösségének minél erősebb kifejtése.

Következményei ezek azon fenkölt eszméknek, melyeket dr. Vojnits István a kezébe letett hatalom kezelésére vonatkozólag kifejtett. *A magyar államesszme megerősítése, pártatlan igazságos, gyors közigazgatás, minden jogos kívánság lehető kielégítése, a szabálytalanságok kíméletlen ostromozása s a zajtalan munkásság megjutalmazása.*

Örömmel ragadunk tollat annak kinyilatkoztatására, hogy nincs megyénkben ember sem, a ki dr. Vojnits István főispánunkat ezen az uton a legszívesebben ne követné.

Dr. Vojnits István főispánsága megyénk közéletére nézve a legkedvezőbb auspiciumok között nyílik meg s ha főispánunk a most hangoztatott elvek mellett kitart — miben semmi okunk sincs kételkedni — úgy tevékenysége maradandó emlékeket és nyomokat fog hátra hagyni.

Az ünnepélyek sorozata.

Zombor város ünnepi díszben.

Napok óta szinte lázban volt Zombor város közönsége, hogy minél impozánsabban, minél fényesebben fogadhassa Vojnits Istvánt, Bácsvármegye és Zombor város új főispánját.

Az installációs napok valóságos ünnepi napokká váltak. Annyi idegent városunk egyszerre még nem fogadott be, mint ez alkalommal. Joggal elmondhatjuk, hogy az egész vármegye Zomborban összpontosult. Még a legkisebb községből is többen jelentek meg, hogy legőszintébb érzelmeiket tolmácsolják. Ezer és ezerre tehető a vidékről összesereglett ünneplőknek a száma. De nemcsak a vármegyéből, hanem az ország más, távoli vidékeiről is nagyszámban jelentek meg Vojnits István tisztelői és jóbarátai.

Zombor városa és a beiktatási ünnepély rendező bizottsága mindent megtett arra nézve, hogy Bácsmegeye és Zombor város közönségének őszinte, igaz érzelmei külsőleg is kellő és méltó kifejezést nyerjenek. Zombor városa valóságos ünnepi díszet öltött. Soha szebb díszítést és kivilágítást Zomborban még nem rendeztek, valamint mást soha még nagyobb lelkesedéssel nem fogadtak.

A díszítési munkálatokat már a vasuti indóháznál kezdték meg. Az indóházon, amely különben jelenleg renoválás és kibővítés alatt áll, hatalmas nemzeti színű zászlók lengtek. Az egész épület ezen kívül cserfakoszorúval volt díszítve. Az I-ső osztályú váróterem csupa délszaki növényekkel volt telve. A bajai ut végén hatalmas diadalkapu emelkedett, ezen felirattal: *Isten hozott. A diadalkapun jobbról Bácsmegeye, balról Zombor város, fent a csucsán pedig az ország címere volt elhelyezve. Hatalmas cserfakoszorú, nemzeti, megyei és városi színű zászlók díszítették és vöröszövetet a diadalkaput. Ugyanilyen, hatalmas diadalkapu emelkedett a Kossuth-utca sarkán, a Falcione ház előtt.*

Az egész bajai-ut fel volt lobogozva s mintegy 100 lépésre egymástól jobbról balról is hatalmas, cserfakoszorúval bevont fenyőkön kék-fehér, illetve kék piros színű lobogók lógtak. A megyeház-terén jobbról balról szintén volt két ilyen fenyő felállítva. Az egyik a város, a másik a megye címere volt elhelyezve a bajai uton felállítottaknál is.

A bajai uton még a legapróbb házról is nemzeti színű zászló lengett alá. Ezen kívül minden háznak lakossága tőle telhetőleg feldíszítette lakását. Az ablakok telve voltak virágokkal s némely helyen a falak szőnyeggel bevonva.

A városháza feldíszítése igazán gyönyörű volt. Előtte hatalmas fenyők emelkedtek, koszorúkkal díszítve s hatalmas lobogókkal a tetjükön. Kicsiny és hatalmas nagy nemzeti színű zászlók szinte egymást érték. Rossz hatással volt itt ismét az a látvány, hogy épen a városházával szemben, (a bank mellett) egy különben igen sikerülten díszített házon nem láttunk nemzeti színű zászlót.

Gyönyörű szép látványt nyújtott a Kossuth-(fő-) utca. A házak egytől egyig mind fel voltak lobogozva; e mellett a legtöbb szőnyegekkel, délszaki növényekkel s koszorúkkal is fel volt díszítve. Impozáns látványt mutat fel a menet előtt, a midőn a Falcione ház elétti diadalkapun keresztül ért. A feldíszített és fellobogozott vármegye-palota vált láthatóvá. Az egész balkon kék-fehér szővettel, nemzeti színű zászlókkal, virágokkal és koszorúkkal volt díszítve. A második emelet fölött, a tető kezdeténél hatalmas vörös betűkkel e szavak voltak olvashatók: *„Isten hozott.”* A megye-palota tornyai is hatalmas zászlók hirdették az örömteljes napokat. Az új templomról is két óriási zászló lengett alá, az egyik a kalocsai érsekség címere volt látható, melyet a templom-építő bizottság az érsek iránti hálája jeléül készítettett.

De nemcsak a most említett utcák, házak voltak feldíszítve. Az egész város fel volt lobogozva s este kivilágítva. A kivilágítás szintén

igen impozáns látványt nyújtott. Különösen ki kell emelnünk a megye-palota, a városháza, az olvasókör, a pénzügyigazgatásügyi épület kivilágítását. E mellett ugy a Kossuth-utca, mint más utcákban egyes házak igazán ritka izléssel és pazar fényvel voltak kivilágítva.

Szóval Zombor városa csakugyan ünnepi díszben volt. Örömmel eszközölte ugy a végrebizottság, mint pedig a város lakossága a díszítést, mert hisz mindig jól esik az embernek, ha tomboló örömeizélméit külsőleg is kifejezheti.

A főispán elé.

Hétfőn, folyó hó 5-én indultak Szabadkára a bácsmegeyei törvényhatóságok küldöttei, hogy dr. Vojnits Istvánt onnan székhelyére kísérik. Délután 3 órakor volt a gyülekezés a „Bárány” szállóban, honnan Bácsvármegye és Zombor sz. kir. város küldöttei a főispán lakására mentek. Karácson Gyula főjegyző üdvözlé az új főispánt. Visszapillant dr. Vojnits István megyei működésére, hangoztatja az örömet, melyet ki-neveztetésének már hirt, annál is inkább annak tényé vált okozott, meg van győződve, hogy az új főispán őrre lesz a magyar állameszmének, pártatlan végrehajtója a törvénynek és kiszolgáltatója az igazságnak. Kéri, hogy a vármegye küldöttségét kíséretül fogadja el.

Dr. Vojnits István főispán köszönettel veszi a törvényhatósági küldöttek megjelenését. Vonalmánál fogva a megyei pályára lépett, ott köszönettel vette aljegyzővé történt megválasztását és teljes erejével azon volt, hogy a reábizott hatáskört teljesen betöltse. Nézete az, hogy mindenki töltse be becsületesen azon állást, a hová a körülmények és tehetségei szolítják. A megyében való működésekor minden alkalommal vonalmat és ragaszkodást talált. Kéri, hogy ez érzelmeiket részére főispáni működése alatt is tartsák fenn.

Majd Vukicsevits Péter h. polgármester üdvözlé az új főispánt Zombor városa nevében és kéri, hogy a város küldötteit is szíveskedjék kíséretül elfogadni. Dr. Vojnits István kijelenti, hogy örömmel megy székhelyére Zomborba, hol már éveket töltött és reményli, hogy a város javának előmozdítására irányuló törekvéseiben a városi törvényhatósággal mindenkor találkozni fog.

Erre küldöttségek a pályaudvarra vonultak ki, hol már készen állott a külön vonat, mely pontban fél öt órakor megindult Zombor felé.

Pezsgő hangulatban volt az egész társaság, melyet a főispán által a vonatra adott valódi „pezsgő” csak fokozott.

A főispán kíséretében voltak a külön vonaton: Siskovits Tamás, Vermes Béla, Városov Károly, Boromisza János, Szalay Máttyás, Pertich Mihály, Rohonyi Gyula, Radich Elek, Karácson Gyula, Koczkar Zsig, Lelbach László, Hegedüs Aladár, Vojnits Dávid, Eigel József, Zakó Milán, Vojnits István, Maximovits Szilard, Danninger Ádám, Vukicsevits Péter, Fejér Gyula, Szenczy Győző, Bittermann Nándor, Gräff Nikáz, Drescher Ede, Dungserszky György, Kupuszarovits Lyubomir, Grüner Samu, Ivánovits Iván, Dungserszky Lázár, Rohem Károly, Krónits István, Farkas Zsiga, Birkás Gyula, Trischler Ferenc, Juhász István, Lajdi József, Szutrelly Lipót, Tury Máttyás, Jenei Mihály, Lánczok Antal, Waisz Nándor, Pavlovits Jenő, Bikár Simon, Ambrozovits Gyula, Petrovits Dusan, Illés Antal, Vujkovits C. Pál, Jakobesits Gyula, Grigorievits Peter, Frankl István, Ovricez György, Varga Pál, Szigethy József, Ivanits István, id. Vojnits Sándor, Gábr László, Regényi Lajos, Robonezy Lőrinc, Vojnits Lajos, Beszeredy Istvan, Kovács Gyula, Pankovits Andor, Demidor Inre, Czetkovits Péter, Latinovits Pál, Molnár Károly, Zsupanszky Lyubomir, Vujevich Zoltán, Hoffmann Károly, id. Ertl János, Vojnits Daniel, Polgár József, Kovachich Máté, Baloghy Ernő.

Bajmokon az almási járás nevében Deák Zsigmond főszolgabíró üdvözlé a főispánt. A járás tisztikarán kívül nagyszámban közönség vonult ki a szépen feldíszített indóházba és lelkes éljenzéssel adott kifejezést örömeinek.

Pacséron Császár Péter főszolgabíró a járási tisztikar élén üdvözlé a főispánt, mint azon járás szülöttét is.

Nemes Militicsen a zombori járás élén Tarczay Dezső főszolgabíró üdvözlé az új főispánt.

Theaestély.

A vármegyei és városi törvényhatóság tagjai, tisztviselői, valamint a vidéki küldöttek este a főispán vendégei voltak. A főispáni lakosztály termében fel és alá hullámoztak a meghívottak serege. A háziasszonyi tisztet lekötözött szivességgel a főispán édes anyja özv. bajsai Vojnits Lukácsné sz. Szemző Jozefa viselte.

Az estélyen, melyen körülbelül 500-an voltak jelen, természetesen, amit mondanunk sem kell, pezsgő hangulat uralkodott, és mindenki kivette a maga részét a gazdagon feltöltött hideg étkek, a különféle borok és pezsgőkiből.

A jelen voltak, a vendégeit fogadó főispánt lelkes óvációkban részesíték.

Második nap.**Az istentiszteletek.**

Kedden, a délelőtt folyamán a r. k., a g. kel. szerb templomban, ugyiszintén a zsidó templomban is istentisztelet tartottak.

A róm. kath. templomban jelentek meg az ünneplők első sorban. A vármegyei lakosztályban gyülekeztek a tisztviselők és bizottsági tagok; a honnan a főispán vezetése alatt vonultak a városbázisra. Itt hozzájuk csatlakoztak a város tisztviselői és bizottsági tagjai is úgy vonultak a róm. kath. templomba. Pompás látványt nyújtott már ez a fölvonulás is, a sok díszmagyarba és feketébe öltözött férfi fölvonulása. Lejtek vagy 200—250-en. Díszmagyarban voltak az ünneplőkön kívül még Schmausz Endre, Flatt Viktor, Ambrózy Béla, Schlagger Gyula, Siskovits Tamás, Rohonyi Gyula, Illegdüs Aladár, dr. Kék Lajos, Ivánovits Iván, Zákó Milán, Kozma László, Szalay Matyas, Veres Béla, Pertich Mihály, Regényi Lajos, Rohonezy Lőrinc, Piukovits József, Mikosevits József, dr. Széchenyi Tamás, Gombos Béla, dr. Radics Elek, Turay Matyas, Szutrély Lipót, Császár Péter, Csapor Gyula, dr. Gertinger Pál. Szép számban vettek részt az ünneplésben a helybeli katonatisztek is.

A róm. kath. templomban Fejér Gyula apát celebrált fényes segédlettel. A kóruson a kaszinó-egyleti dalárda „veni sancte“-ja után Kéllő Mór esengő sopránja töltötte be a falakat „Ave Maria“ éneklésével. Triót énekeltek Staudacher József, dr. Keserü Lajos és Gözér Vitusz.

Simoncsits Mariska k. a. szólót s a női kar a „Sanctus“-t énekelte, Spáth Károly gordonka és dr. Horváth Ákos zongorakísérete mellett, Trischler Gyuláné szül. Fratricsevits Adrienne urnő szólót énekelte. Végül a vegyeskar adta elő az „Agnus dei“-t.

A kath. templomból a gör. k. l. szerb templomba vonult át a közönség, ahol Kupuszárevits Lyubomir esperes celebrált kaplanjaival. Az itteni áldás után ismét a vármegyei lakosztályba vonultak közgyűlésre.

Vármegyei közgyűlés.**Hivatalos beiktatás.**

A vármegyei közgyűlés, amelynek az új főispán beiktatása és Schmausz Endre alispánnak állásától való felmentése képezték tárgyait, d. e. 10 órakor vette kezdetét.

Lehetek mintegy 600—700-an a vendégek és bizottsági tagok, akik a szó szoros értelmében véve a zsufolásig megtöltötték a vármegyei közgyűlési termét. A karzat is zsufolva volt díszes hölgyközönséggel.

A közgyűlést szünni nem akaró és lelkes éljenzés között Schmausz Endre nyitotta meg; örömet fejezte ki, hogy ezen ünneplés közgyűlést, amelynek az új főispán beiktatása folytán a vármegye jövőjére nézve oly rendkívüli nagy fontossága van, ő nyithatja meg.

Felolvastatott a belügyminiszter leirata, a melyben arról értesíti a vármegyei közönséget, hogy ő cs. és apostoli királyi Felsége főispánná dr. Vojnits Istvánt nevezte ki. A leiratot lelkes éljenzéssel fogadták a jelen voltak.

Ezután Schmausz Endre elnök egy bizottság megválasztását kérte, amely az új főispánt a közgyűlésre meghívja. Karácson Gyula indítványára a következő bizottságot választották meg: Siskovits Tamás vezetése alatt Piukovits József, Dungserszky László, Rohonyi Gyula, Eigl József, Fernbach Antal, dr. Lebach László, Roheim Károly, Mikosevits József, dr. Nagy János, Mang István, Stökl Jakab és Grigorievits Péter.

Ezen bizottság a főispán lakosztályába vonult, hol felkérte dr. Vojnits Istvánt a közgyűlési terembe leendő megjelenésre.

Mikor Vojnits István a küldöttség élén a közgyűlési terembe belépett, igazán falrengető, zúgó éljenzés fogadta. Percekig tartott, amíg az éljenzés lecsillapult. Ekkor Vojnits István, aki pompás díszmagyarban volt, letette az esküt. Az eskü szövegét Karácson Gyula főjegyző olvasta. Az eskü szövege a következő volt:

Én bajsai dr. Vojnits István esküszöm az egy élő Istenre (boldogságos szűz Mária és Istennek minden szentére), s örökös földi Fejedelemeink, legkegyelmesebb Uramnak Első Ferencz József ausztriai Császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királyának bitemre fogadom és ígérem, hogy ő Császári és Apostoli Királyi Felségéhez örökké hű, engedelmes és hódoló leszek, ő Felségeinek, örökösökének és utódjainak dicsőségét, méltóságát, hatalmát mindenkor fentartani s előmozdítani igyekszem, kárát pedig eróm szerint elbáritom. Esküszöm, hogy Magyarország törvényeit megtartom, hogy mindennemű hivatalos körülményhez tartozó ügyekben, legkisebb személy — tehát gazdag és szegény — válogatása nélkül, kérelmet, jutalmat, kedvezést, félelmet,

gyűlölséget, szeretetet és kedveskedést félretéve, mint Isten és az ő szent igazsága szerint meggyőződve leszek, minden dolog iránt tehetségem és a törvényhez képest jogot, igazságot és végrehajtást szolgáljak.

Isten engem úgy segéljen, (a boldogságos Szűz és Istennek minden szentei).

Az eskü letétele után az újra kitörő éljenzések lecsillapultával dr. Vojnits István elfoglalta az elnöki széket s elmondotta a következő nagyhatalmú programbeszédet:

Dr. Vojnits István székfoglaló beszéde.

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebb elhatározásával és a magas kormány megtisztelő bizalma folytán eme vármegye főispánjává neveztetvén ki, méltóztatassanak nekem megengedni azt, hogy ma, midőn először van szerencsém ily minőségben az Önök körében megjelenni, az elnöki széket elfoglalni, szíves figyelmüket és türelmüket egy rövid időre kikérjem és pedig nemcsak azért, hogy több százados gyakorlat által szentesített szokásnak eleget tegyek, hanem legkivált azért, mivel kötelességszerű szükségét érzem annak, hogy most, midőn együttműködésünk előbb letett hivatali esküm által megerősített és megpecsételtetett, röviden jelezsem azon irányt, melyet követni szándékozom és melynek követése által szerény nézetem szerint szeretett anyamegyénk fellendüléséhez és felvirágoztatásához tehetségünk szerint közreműködhetünk.

Mint e vármegye gyermeke, mint e vármegye neveltje, nemcsak a hivatalbeli kötelesség, de egyúttal az igaz tisztélet, szeretet és hála kötelei fűznek annak lakóihoz, annak intézményeihez és az hatványozottan arra fog engem ösztönözni, hogy állásommal járó minden jogom és kötelességem gyakorlása közben mindig e megye anyagi és szellemi felvirágoztatásának célja lebegjen szemem előtt és minden jóakaratu törekvést, — bárhonnt is jöjjön az — mely által a közjólét előmozdítása előmozdít, tölem telhetőleg támogassak.

Igaz ugyan, hogy méltó aggodalommal tölt el az, valjon gyenge erőm elégséges lesz-e eme fontos és nagy kötelem teljesítésére; legkivált akkor, midőn a vármegyei hivatali elődeim irányában nemcsak igaz szeretettel és ragaszkodással viseltetem, hanem azok a jóakaratu és ügybuzgalmon kívül nagyfokú szakképzettséggel és tapasztalattal megáldottan szentelhetők idejüket hivatásuknak, — és hogy a köző és közérdek szempontjából mennyire a helyes irányt választották, igazolja az, miszerint állásponjtjukat a vármegye nemcsak elfogadta és keresztül vitte, hanem lelépésük alkalmával őket a bizalom és szeretet oly nyilvánulásával környékezte, mint a melyeket oly férfiak, kik egész idejüket csakis a köző előmozdítására szentelték — joggal igényelhetek is.

Nemcsak a kiváló közigazgatási képességgel megáldott férfiú iránti elismerés, hanem az őszinte tisztület szavaival emlékezem meg ama férfiról, ki a legutóbbi időkben eme vármegye főispáni székét elfoglalta, Sándor Béla ez a férfiú, ki ifju korától kezdve teljes odaadás- és szorgalommal iparkodott eme vármegye érdekeit előmozdítani és ki sokoldalú tehetségével megáldottan lépésről-lépésre hódította meg a teret a vármegye közönsége szívéhez és a magas kormány elismeréséhez, kinek nevét az őszinte ragaszkodás és szeretet nyilvánulásával környékezi eme vármegye közönsége és kinek itteni áldásdus működését nem egy maradandó emlék biztosítja.

Keesgette azonban ama remény, hogy míg egyrészt eme példák reám serkentőleg és lelkesítőleg fognak hatni, úgy másrészt a vármegye előnyére megjelölt uton haladva, a vármegye közönsége engem hathatós támogatása és jóindulatában részesítend; mert tekintetes törvényhatósági bizottság szerény nézetem szerint csakis kölcsönös bizalom és jóindulat az őszinte együttműködés mellett érhetjük el a kívánt sikert.

Hisz maga az 1886. évi XXI. t. e. a törvényhatóságot és a főispánt a legszorosabb együttműködésre utalja; az önkormányzat gyakorlását, az állami közigazgatás közvetítését és az országos ügyek megvitátását a törvényhatóságra, — míg az önkormányzat ellenőrzését és az állami közigazgatás érdekeit feletti örököslet a főispánra bizza.

Ha már a törvény erre kötelez bennünket, hogyne tennék meg mi azt hön szeretet anyamegyénk érdekében. És bizton hiszem, hogy közös jóakarattal és a hatáskörök kölcsönös tisztületben tartásával ezen jótékony együttműködés soha megzavartatni nem fog.

Abban egy hiszem tekintetes törvényhatósági bizottság, mindannyian egyetértünk, hogy az önkormányzat és közigazgatás gyors és pontos menetét nem egy mellékkörülmény, hanem egy főfontosságú öncél, melynek érvényre juttatását minden egyéb tekintettől elkülönítve keresztül kell vinni és mindazt, mely ennek szabályszerű menetét gátolhatná, gyorsan el kell báritani, — felügyelni kell tehát arra, hogy a kiadott törvények és rendeletek mindenki és pedig úgy szegény, mint gazdag által pontosan betartassanak, az ügyek elintézésével felruházott közegek pedig köteleimnek lelkiismeretesen eleget tegyenek, annál is inkább, mivel a közigazgatás a mai fejlettsége mellett az államgépezet keretébe olykép van beillesztve, hogy alig van életünknek oly mozzanata, melybe annak számai bele nem nyulnának.

Ép azért, amit szigorú kötelességemnek ismerek, a tekintetes törvényhatóságnak fentjelzett jogát kellő tisztületben tartani és a törvényhatóság eme legsajátabb jogánál fogva oda hatni, hogy minden egyes kérdés, mely az önkormányzat hatáskörébe tartozik a törvényhatóság

tudta, hozzájárulásával az általa jónak vélt irányba eszközöltessék, — és a magam részéről csak akkor avatkozom az ügyek menetébe, ha az a fenálló törvényekkel a közérdekkel oly ellentétbe jutna, hogy azt megtűrni nem lehetne; ép úgy jól tudom azt, hogy a reám ruházott felügyeleti és ellenőrzési jognál fogva egyik főkötelességemet képezi az, hogy az önkormányzat, illetve közigazgatás a legnagyobb pontossággal és személyre való tekintet nélkül igazságosan eszközöltessék; iparkodni fogok minden tudomásomra jutott vagy általam tapasztalt és beigazolt, a közigazgatás szabályszerű menetét akadályozó körülményt tölem telhető gyorsasággal elhárítani, a vétkes közegek ellen pedig a törvényben előírt megtorló intézkedéseket — bármily nehezemre essék is annak fogantatása — alkalmazásba venni.

Ismerve azonban eme tisztikar ügybuzgalmát és kötelességszeretét is, tudva azt, hogy hivatása magaslatán áll, nem kételkedem abban, hogy annak minden egyes tagja ép úgy mint összesége teljes odaadással, buzgósággal és lelkiismeretességgel fog hivatalbeli köteleimnek eleget tenni és így törvényadta fegyelmi jogomnak gyakorlására a legtrikább esetben lesz szükség.

Mindenkor a szabadelvű irányzatnak, a szabadelvű eszméknek, a jelenleg is ez alapon álló kormányzatnak voltam és vagyok híve és ezen irányeszméknek a törvény korlátain belüli érvényesítésére a magam részéről is közre fogok hatni; de soha ezt a közigazgatás hátrányára tenni nem fogom; valamint kívánom, hogy az én politikai meggyőződésemet mindenki tisztületben tartsa, ép így fogom én is másnak politikai meggyőződését tisztületben tartani, mivel a választások tisztessége nemcsak az egyes pártoknak, de legkivált az ország bizalma folytán jelenleg uralkodó pártnak sarkalatos érdekét képezi, melynek megőrzésére nem egyszer történt a kormány részéről ünnepléses nyilatkozat; kinyilvánítom azt, hogy tölem telhetőleg oda fogok hatni, hogy a választások tisztasága biztosítottassék, de biztosítottassék mindkét irányban, — és pedig, hogy egyesek véleményük nyilvánításában a hivatalos hatalom befolyása által ne akadályoztassanak, másrészt azonban minden megengedhető eszközt fel fogok használni az irányba, miszerint megakadályozom azt, hogy megfélemlítés vagy igaztatás által oly állapotok teremessenek, melyek mellett a vélemény szabad nyilvánulása kizártnak volna tekintendő.

Tudva azt, hogy egy ily nagy, vagyonos és független vármegyénél számos kérdés vár megoldásra, hogy a jogos igények kielégítést nyerjenek, ismervé gyenge erőmet, ismételen azon kérelemmel járlok Önökhöz, méltóztatassanak engem minden egyes kérdésben, mely által bármely irányban a köző, a közérdek előmozdítása előmozdít, hathatós támogatásuk és jóindulatukban részesíteni.

Fogadják őszinte köszönetemet, hogy a mai napon ily nagy számmal megjelenni kegyesek voltak, egyben kérem, hogy szíves támogatásukat és jóindulatukat irányomban a jövőben is megőrizni méltóztatassanak!

Közbe-közbe lelkes éljenzések szakították meg a beszédet.

Ezután Karácson Gyula főjegyző üdvözölte a főispánt a következő szép beszéddel:

Karácson Gyula beszéde.

Méltóságos főispán ur!

Ő császári és királyi Felségének legmagasabb elhatározása, melylyel méltóságodat vármegyénk főispánjává legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott, Bács-Bodrogh vármegye közönségénél és annak tisztikaránál a legnagyobb és a legőszintébb örömet idézte elő.

A legnagyobb és a legőszintébb örömet! mert hiszen ő Felségének ezen legmagasabb elhatározásában mindannyian a komoly, hazafias törekvések elismerését, megjutalmazását látjuk.

Ebbeli meggyőződésünknek súlyt ad az, hogy méltóságod már ifju korában szorgalmas munkása volt vármegyénknek.

Mint vármegyénk al- s tb. főjegyzője, sok szakértelemmel és dicséretes ügybuzgalommal, a vármegye legnagyobb megelégedésére látta el teendőit.

A hódásghí választókerület bizalma folytán kebelünkben elszóllítottván, tett vágya és telettsége a parlamentben is csakhamar magára vonta az intező körök figyelmét, ugyanarra, hogy a magas kormány ajánlatára koronás királyunk legmagasabb kegye két város kormányzását bizza méltóságodra.

Hogyan, mint oldotta meg feladatát, arra legbeszédebb válasz, hogy most vármegyénk főispánjaul üdvözölhetjük méltóságodat.

Hazafias örömmel üdvözöljük ezen eseményt, mert meg vagyunk arról győződve, hogy méltóságod kiváló tehetségeivel, erős akaratával s a becsület mindenek fölé helyező felfogásával méltó utóda nagynevű elődeinek, kik vármegyénk kormányán birt, dicsőséget és babérokot szereztek.

De a hazafias örömmel kívül megnyugvással is fogadtuk méltóságodnak díszes állására történt kinevezését, mert azon hitben vagyunk, hogy méltóságod erős öre lesz vármegyénkben a magyar állam-eszmének, pártatlan kiszolgáltatója az igazságnak, készséges kielégítője a jogos és méltányos kívánalmaknak és elismerője a zajtalan munkásságnak.

Ezen hitben és reményben lévén, készséggel ajánlja fel e vármegye közönsége és tisztikara önzetlen és odaadó támogatását méltóságodnak, hogy díszes állásával járó terhes feladatát megkönnyítse.

Fogadja méltóságod Bács-Bodrogh vármegye tisztikarának általánost tolmácsolt örömeztületét kegyesen, melynek viszonzásául csak azt kérem, hogy méltóságod vármegyénk tisztikarát hajlamába fogadni s abban megtartani kegyeskedjék.

üdvös intézmények s nagyszabásu munkák és ténykedések kivül mást a megye üdve és javára nem cselekedtetni volna is, még az esetben is méltónak találnám arra, hogy a megye közönsége osztatlan szeretetének azon hervadtan koszorújával jutalmazzam, melynek minden egyes levelére tündöklő betűvel van felírva egy-egy feledhetlen üdvös tette!

Es most tiszteletteljes hálaik soha el nem évülhető elismerésének kifejezése után legyen meggyőződve Méltóságod arról is, hogy az elválás, a bucsu fájdalomosan esik ragaszkodó szívünknek! Bár elszakad is tőlünk, az igaz érzés kapcsai, melyek kiváló személyéhez fűztek bennünket, nem fognak meglazulni és megsemmisülni soha s kegyelletes érzésünk követni fogja a távolba is.

Adjon az örök isteni gondviselés Méltóságodnak fényes új pályáján szerencsét és boldogságot! Eltesse az Ur sokáig a haza, az emberiség, a társadalom s a kormányzatára bizott törvényhatóság üdve és javára!

Ó Méltósága szeretett alispán ur fényes érdemei szerény bár, de külső kifejezésül indítványozni bátorodom:

1. Hogy a törvényhatósági bizottság Méltóságos Schmausz Endre ur iránt elismerésének, tiszteletének és hálajának jegyzőkönyvileg ad kifejezést.

2. Ó Méltósága mellképét a vármegyei alispánok arcképcsarnoka számára lefesteti és annak a rendelkezésére álló alap terhére leendő fogauatosításával a vármegye főjegyzőjét megbizja.

Egyhangy lelkesedéssel fogadták el ezen indítványt. Rácz György szólt ezután fel s azt indítványozta, hogy az elhangzott beszédek szövegét vételessen fel a jegyzőkönyvbe.

Végül Karácson Gyula főjegyző indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy Schmausz Endre installációján küldöttségileg képviselteti magát, a küldöttségbe beválasztatták:

Dr. Molnár Károly vármegyei főjegyző ur vezetése alatt: Siskovits Tamás, Ivánovits Iván, Latinovits Pál, Piukovits József, id. Ertl János, Zákó Milán, Trischler X. Ferenc, Szemző Gyula, gr. Szechenyi Emil, Egl József, Gligorivits Péter, Rohonyi Gyula, Dombovits Márton, Vény Márton, Krieg (Márton) Béla, Bertolinó Sándor, dr. Pávlovits Simon, Vározy Károly, Roheim Károly, Popovits Sebő, Tárcazy Dező, Veismáhr Mihály, Szechenyi Tamás, Dungserszky Lázár, Mikosevits József, Szabó László, Boromisz János, Popovits Vazul, Zsótér Andor és Zsupanszky Lyubomir.

Ezzel ki lévén merítve a közgyűlés tárgysorozata, Vojnits István főispán a közgyűlést bezárta. Viharos éljenzés tört ki újlag. Szinte magasztosnak lehet nevezni azt a látványt, a melyet az őszinte lelkesedésnek tomboló kitérése nyújtott. Örült mindeki, hogy Vojnits István a főispán s nem kevésbé örültek, hogy szeretett alispánunk is díszes főispáni állásra emeltetett.

A vármegyei közgyűlés után Vojnits István kíséretével a városi közgyűlésre ment, Schmausz Endre pedig a tisztelgő küldöttségeket fogadta.

A város közgyűlése.

11 órára volt összehívva Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága.

Schlagetter Gyula polgármester nyitotta meg a közgyűlést. Indítványozta, hogy egy bizottság küldessék ki, mely ömeltóságának a vármegye-házába eléje megy. Kiküldettek: dr. Drakulits Pál vezetése mellett: Ambrozovits Béla, báró Bibra Frigyes, Bittermann Nándor, Falcione Gusztáv, dr. Grünér Samu, id. Husvéth István, Konyovits Jusztin és dr. Zákó István bizottsági tagok, a kik a város fogatain a vármegye-házába hajtottak.

Az ülést a polgármester felfüggesztette. Körülbelül egy negyedóra múlva érkeztek vissza a fogatok.

A főispán kíséretében a vármegye törvényhatósági bizottságának tagjai közül is sokan jöttek. Valóban ünnepi képe volt a közgyűlésnek. A polgármester és többen a bizottsági tagok közül, a főispán és a kíséretében jött vármegyei bizottsági tagok nagy része is díszmagyarban, kardosan jelentek meg. A városháza nagyterme egészen megtelt. A karzaton szép hölgyközönség foglalt helyet.

A polgármester újból megnyitotta az ülést, mire a főispán az esküt letette.

Erre a főispán elfoglalta az elnöki széket és onnan a következő tartalmú beszédet mondotta:

Székfoglaló a városnál.

Tekintetes közgyűlés!

Ó császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebb elhatározásával Zombor szab. kir. város törvényhatóságához, az általa gyakorolt önkormányzat feletti ellenőrzés és az általa közvetített állami közigazgatás érdekei feletti őrködésre rendeltetvén ki; megjelentem a tekintetes törvényhatósági bizottság előtt, hogy a legfelsőbb parancsnak hódolva, hivatali eskümet letegyem és a főispáni széket elfoglaljam.

Midőn a jelen alkalommal a tekintetes törvényhatósági bizottság szives türelmét és figyelmét egy rövid időre kikérem, nem célozom egy kimerítő nyilatkozatot tenni, — mivel bízom benne, hogy az idők tolymáján lesz szerencsém az egyes felmerült fontosabb kérdéseknél elfoglalni szándékolt nézetemet megjelölhetni és azt a tekintetes törvényhatóság becses tudomására juttatni, — hanem igen is tartozó kötelességemnek ismerem röviden jelezni azon irányt, melyet a jövőben hivatalos állásomból eredő jogaim és kötelességeim gyakorlásánál követni szándékozom, hogy így tehetségemhez képest lehetőleg az első pillanattól kezdve előmozdítsam azt, miszerint munkásságuk és együtt működésünk alapja a kölcsönös bizalom és jóindulat legyen, és így vállatve törekedjünk eme szép város felvirágoztatásához közreműködni.

Ismerve gyenge erőmet, tudva azt, hogy milyen fontos és nagyhatású kérdés vár megoldásra, méltóztatassanak nekem megengedni, hogy mindjárt azon kérelemmel járuljak Önökhöz, miszerint engem minden egyes kérdéssel, melylyel eme város anyagi és szellemi fellendülése céloztatik, hathatós támogatásuk és jóindulatukba részesíteni kegyeskedjenek; meglehetnek győződve arról, hogy engem az egyes ügyek elbírálásánál egyéb mint a közérdek vezérelni nem fog; amily igaz, őszinte örömmel és büszkeséggel tölti el keblemet ama tudat, hogy tevékenységi és munkaköröm eme város érdekeivel ezentul szorosban egybe van forrva; ép oly odaadás, szeretettel fogok iparkodni megismerni a méltányos és igazságos jogokat és követelményeket, és tehetségem szerint közreműködni azon, hogy ezek, figyelemmel a helyi viszonyokra a város vagyoni és gazdasági helyzetén, — a fenálló törvények keretén belül, lehetőleg kielégítést nyerjenek, — mely törekvésekben bízom tudom, hogy eme város kiváló tisztikara, élén e város közszeretében álló polgármesterével, — mindenkor teljes odaadással közrefog működni.

A főispán a nemzet többségének kifolyását képező kormányának képviselője lévén, az én politikám nem lehet más, mint a kormány politikája, melynek érvényre juttatására a törvény korlátai között magam is közrefogok hatni; de mindenkor készséggel fogok közreműködni azon, hogy a választások tisztasága minden irányban megóvassék és a választás eredménye a nemzet valódi akaratának megfelelő legyen.

Városokban az önkormányzatnak helyes és céltudatos gyakorlása és vezetése főfontossággal bír, mivel itt az illető tényezők mint egyuttal közvetlenül érdekeltek is, vannak első sorban hivatva elbírálni azt, vajjon a szándékolt intézkedés a város érdekeinek megfelelő-e, és hogy a hozott vagy hozandó áldozatokkal arányban áll-e az abból remélhető eredmény? — azért míg egyrészt mindenkor szívesen, örömmel fogom látni azt, ha a tekintetes törvényhatósági bizottság, az egyes felvetett fontosabb kérdéseket minden irányban megvitátja és elbírálja, és ez által is előmozdítja azt, miszerint az a közkívánalomnak megfelelő módon oldassék meg, — és ismerve a tekintetes törvényhatóság tagjait, jól tudom azt, hogy az minden pártpolitikai, személyi, felekezeti és nemzetiségi kérdés távolattásával tisztán tárgyilagos lesz; másrészt a tekintetes törvényhatósági bizottságnak fentjelzett legsajátabb jogainál fogva itt az én működésem főleg oda fog szorítkozni, hogy a város által kezdeményezett, annak anyagi vagy szellemi fejlődését előmozdító törekvéseknek a törvény korlátain belül keresztül vitelén, — tehetsége szerint közreműködjön; de tekintetes közgyűlés, hogy a mindennapi szükségben felül mutatkozó követelményeknek és kívánalmaknak is eleget tehesünk, erre lényeges befolyással bír azon viszony, mely a város lakosságának annak különböző rétegeinek egymás közötti érintkezésébe nyilvánul, ha e viszony szívélyes és bizalmas, ha e fontos kérdések a társadalom minden rétege által saját szempontjából mérlegeltetvén, a mutatkozó nézeteltérések társadalmi uton, békésen kiegyenlítetnek, ugy igen sok és fontos kérdést bírunk a közóhajnak megfelelőleg közmegelegedésre tehető rövid idő alatt megoldani; pedig ugy hiszem tekintetes közgyűlés, hogy egy város fejlődésére, a kor kívánalmainak megfelelő színvonalra emelésére nagy kihatással van az, hogy a humanitárius, kulturális, közigazgatási követelményeket tehetségünkhöz képest fejlesszük és kielégítsük; és amint bízom benne, hogy a tekintetes törvényhatósági bizottság minden egyes arra hivatott tagja tőle telhetőleg közre fog működni azon, miszerint a társadalmi érintkezés mentől szívélyesebb és bensőbb legyen, ép ugy igérem a magam részéről azt, hogy teljes törekvésem oda fog irányulni, miszerint az egyes társadalmi osztályok a különböző felekezetek és nemzetiségek egymáshoz eddigi jó viszonya a jövőben is nemcsak fentartassék, hanem fejlesztessék és megerősítessék, és ezen érdekkörök méltányos és jogos igényeinek a törvény korlátain és a rendelkezésre álló erők közötti kielégítése által a közjólét előmozdítassék.

Midőn még őszinte köszönetemet nyilváníthatom a tekintetes törvényhatósági bizottságnak, hogy a mai napon ily szép számmal megjelentem kegyeskedtek, ismételtlen és hangsúlyozottan kérem hathatós támogatásukat és jóakarataikat minden egyes, a város szellemi és anyagi felvirágoztatására célzó törekvéseknek a jövőben is megőrizni, és megvagyok győződve arról, hogy, ha egyes ügyek elintézési módját illetőleg lesz is közöttünk nézeteltérés a célt illetőleg az közöttünk lenni nem fog, mivel mindannyiunk óhaja, vágya, célja egy, — hogy eme várost nagynak, lakóit meglegedett és boldogoknak láthassuk!

Több ízben zajos éljenzés szakította meg ömeltóság szavait.

A polgármester Schlagetter Gyula, lelkesedéstől áthatott hangon üdvözölte ömeltóságát. Beszéde a következő volt:

Schlagetter Gyula beszéde.

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Mindenünk érzi a jelen pillanat fontosságát és ünnepélyességét és Zombor sz. kir. város közönségénél miudig fontos pillanat az, midőn közös érdelemről áthatva vezéreltetik elhatározásában, nyilatkozatában.

Ezen törvényhatósági bizottságot most midőn Méltóságodat városunk főispáni székében a tisztelet és nagyra-becsülés kifejezése mellett üdvözli, egy érdelem hatja át; valamennyiünk szíve élénkebben dobog és sokkal mélyebb és bensőbb lelkesedéstünk, semhogy haboznánk e

díszes testület nevében kijelenteni, hogy Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága politikai pártállásra való tekintet nélkül, nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül őszinte örömmel látja Méltóságodat a főispáni székben.

Ezen testület, ismerve Méltóságod kiváló egyéniségét, legszebb reményekkel és jogosult várakozással tekint Méltóságod főispáni működése elé:

tudjuk, hogy a főispán a kormány bizalmi közege, hogy tehát a főispáni állás politikai jellegű, hogy a főispán a vezetésére bizott törvényhatóság területén oda törekszik, hogy ugy a közigazgatás, mint az általános politikai vezetés a nemzet többséget képviselő kormány elveinek, intencionaink megfelelő legyen, s hogy alkotmányos kormány csak addig állhat fenn, míg a parlament többségének nevezetét képviseli és ez által támogatattik;

de tudjuk azt is, hogy Méltóságodban független férfit tisztelünk, kit — citekintve feladatát mélyen érző meggyerő egyéniségétől és kiváló szellemi képességétől, előnyös vagyoni helyzete is biztosít a hatalom iránti érdekkötelezettség és függés ellenében, és feladatának tiszta ismeretében, a sokaság dicsérete vagy gáncsai iránt is közönyös maradhat; tudjuk, hogy szabadon követheti nézetét, hogy nehezségek előtt nem hátrál meg, hogy az irányt, melyet követ, önmaga választotta magának, és hogy ebben saját meggyőződésén kívül támaszra nem szorul; s ha most, mint a m. kir. kormány bizalmasát üdvözölhetjük fényes előkelő állásában: bizonyára Bács Bodrogh vármegye és Zombor szab. kir. város viszonyai, körülményeinek beható ismerete és ezen törvényhatóságok jól ismert lakói iránti jóindulat és szeretet lehetett indító oka elhatározásának, valamint a tudat, hogy hazafias kötelességet teljesít és hogy a vezetésére bizott törvényhatóságoknak hasznára leendő, vezéreltek elhatározásában, midőn a megbízást elfogadta.

Lehet, hogy ezen testület egyik másik tagja e város és a haza iránti kötelességei teljesítésében egymástól eltérő módot követ, de azért a cél, mely tevékenységet indítja, vezeti, mégis csak e város és köztette a haza java, és feladatának végcélját miudig abban ismeri, e városnak és vele a közös hazának hasznára lenni.

Lehet, hogy a vitatkozások, melyek e testületben és e teremben megindulnak, városunk társadalmában a politika területére is átvitetvén, a nézetek egymással élénk ellentétbe jutnak: de hisz az alkotmányos élet természetéből folyik, hogy erős meggyőződések legyenek és közkérdésekben minden más tekintet mellékesé válják, a szenvedélyesség tehát, melyet némely kérdések tárgyalatnak ugyan, meglepő senkire sem lehet.

De távol áll ezen testülettől, hogy a hazafiságból keresetet üzzön; ezen testület minden tagja, amidőn egyrészt általában európai műveltség mértékével bírálandó, másrészt tagadhatlanul jó magyar, és bármily ritus szerint imádja istenét, a nagy közös magyar haza mindig híven ragaszkodó gyermekének érzi magát és annak ismerendő: ugyanazért a köteles tisztelet szíves érzetével kijelentem, hogy ezen testület Méltóságodat minden hazafias és mindazon törekvéseiben, melyek városunk ügyeit és a lakosság érdekeit szíven hordva, annak fejlődését, emelkedését és boldogulását célozzák mindenkor egy szívvel, lélekkel és készséges örömmel fogja támogatni.

E város tisztikara pedig, midőn egyrészt megbízói várakozásának becsülettel megfelelni törekszik, másrészt tudomásával bir hivatali esküjének, melyszerint feljebbvalói iránt engedelmességgel tartozik és szerencsésnek fogja érezni magát, ha ugy Méltóságod, mint e testület meglegedését kiérdemelheti.

Ismételtlen üdvözölvén Méltóságodat, az ég áldását kívánjuk Méltóságodra. Adja az Ég, hogy azon élet, mely egy nagy vármegye és Zombor szab. kir. városunk javára és szolgálatára van szentelve, hosszú és mindvégig derűs és szép legyen, az Ég tartsa meg nekünk sokáig Méltóságodat!

Zajos éljenzés követte ezen lendületteljes szavakat.

Koczkár Zsigmond bizottsági tag szólt föl ezután és a következő beszédben üdvözölte a főispánt:

Koczkár Zsigmond beszéde.

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Engedje meg nekem Méltóságod és a tekintetes törvényhatósági bizottság, hogy Méltóságodat Zombor sz. kir. város törvényhatósága nevében üdvözöljem azon alkalomból, hogy a kormány bizalma és koronás urunk királyunk kegyelméből e város főispáni székét elfoglalja.

Örömmel teljesítem e feladatot, mert huzamos időn keresztül volt alkalmam jellemének szilárdságáról, szellemének fenkölttségéről és pártatlan igazságérzetéről közvetlen közelében meggyőződést szerezni.

Minden állam szervezetében kiváló helyet foglalnak el a városok, de különös fontossággal bírnak azok hazánkban, hol a bennük összpontosított intellektuális erő és közigazgatási szervezetük fogva nagy befolyással vannak az állami életre és gócpontját képezik azon közszellemnek, melynek szavakavott és tapintatos kibaszálása által előnyösen befolyásolják az állam minden irányu működését.

Most, midőn küszöbén vagyunk egy a magyar államéme erős eszközt képezendő, — alkotmányos hatalmunk növelését és a polgárok közigazgatási szükségleteit kielégíteni célzó közigazgatási reformnak, mindenki természetesen találhatja, hogy e város törvényhatósága is élénk érdeklődéssel tekint Méltóságod jövő működése és magatartása elé, melyet e város autonómájának megóvása, sőt hazánk közérdekeivel összhangba hozható fokozására kifejtend. Az a mult, mely Méltóságod közpályáját megvilágítja, bennünket ez irányban is teljes bizalommal tölt el és a legjobb reményekkel kecsegtet.

Különböző nemzetiségű és vallásu polgárok által lakott város vagyunk; a differenciák és ellentétek tehát csaknem elkerülhetlenek. Méltóságod bölcsesége mindenkor és annál könnyebben találandó oly expedienst a különböző érdekeknek, a magyar államéme praestigéjének kellő megóvása mellett leendő méltányos kielégítésére, minthogy ezen érdekek és kívánalmak a törvényes határokat eddig sem lépték át és remélhetőleg a jövőben sem fogják áthágni.

A politikai küzdelmek sem korbácsolták fel az ellentétek tengerét oly hullámokká, melyeken keresztül

e város közigazgatásának hajóját nyugodt, körültekintő és önérzetes kormányzással át ne lehetne vezetni, mert pártküldelemekben nem a személyes tekintet, de a közérdek választotta utainkat kétfelé, melyek azonban kétségkívül szeretett hazánk jólétének központjába vezetnek.

Méltóságod, mint e városnak hosszabb időn keresztül volt lakosa, de úgy is mint ki városunk különösen belviszonyait eddig is szíves volt élni érdeklődésére méltatni, ismerni fogja azon figyelmes, előzékeny modort, melylyel e város közönsége, Bács-Bodrogh megye törvényhatósága és főleg annak tisztviselői iránt mindenkor tanúsított, s azt hiszem, nem ismeretlenek Méltóságod előtt azon szellemi és anyagi előnyök sem, melyek e várost, úgy is mint Bács-Bodrogh megye geográfiai központját, úgy is mint e nemes megye székhelyét e viszonyok nemcsak fentartására, de annak fejlesztésére és fokozására serkentik.

Alapos a reményünk, hogy Méltóságod e törekvésünkben nemcsak támaszunk, de vezérünk leend s minden ezen nagyfotósságu érdekünket netán fenyegető veszélyeket ünzeltentül, csak e város jólétét szem előtt tartva, elhárítani iparkodik.

Tudomás van Méltóságodnak e város egyéb kívánalmai és céljairól is, és mi úgy vagyunk meggyőződve, hogy azok megvalósítására Méltóságodban nemcsak az akarat van meg, hanem biztos keze meg fogja nekünk jelölni azt az utat, a melyen haladva kívánalmainkat elérhetjük és mindenütt ott lesz, hol e város jólétéért valamit tenni, javítani kell.

Azon szellem, mely Méltóságodat lelkesíti, éltető eleme lesz törvényhatósági és nem kétem társadalmi életünknek is a jövőben és a midőn a törvényhatóság Méltóságodat főispáni székében örömmel és tiszteletteljesen üdvözli, egyúttal biztosítja arról, hogy a közjó, szeretett bazánk és e város érdekében kifejtendő tevékenységében mindenkor készségesen támogatni fogja.

A mindenható áldása kísérje működését.

Mint az előző szónok szavai, úgy ez a lendületteljes beszéd általános lelkesedést keltett s a nagyterem harsogott az „éljen”-ektől.

Drakulits Pál országgyűlési képviselő és városi bizottsági tag szólalt föl ezek után:

Drakulits Pál beszéde.

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Igen jól tudjuk mindannyian, hogy a főispánnak, mint a kormány bizalma letéteményesének az állása, kiválóan politikai állás s épen, mert ezt tudjuk, kívánom e törvényhatósági bizottság ama tagjainak a nevében, kik a mai kormánypolitikájának ellenesei s kik eme politika ellen küzdenek, — tehát eme törvényhatósági bizottság ellenzéki érzelmi tagjainak a nevében azon álláspontot röviden körvonalozni, amelyet mi ezen teremben elfoglalunk.

Ezen álláspontnak rövid körvonalozását igen megkönnyíti nekem a főispán ur Ó Méltóságának ma elmondott székfoglaló beszéde, amelyet — előre is mondhatom — egész terjedelmében helyeslem és az ebben hangszóló irányelveket elfogadom.

Mi — a politikai ellenzék tagjai — eddig sem hoztuk be az országos politikát a közgyűlési terembe, — mi a politikai szenvedélyeket nem vegyítettük bele, eme város közérdekeit döntő ügyek tárgyalásába, mi a városi ügyek tárgyalásánál mindenkor objektívek voltunk, — csak akkor vegyítettünk bele politikai momentumokat, mikor a kormányon lévő politikai ellenfeleink erre kényszerítettek.

Ma a főispán ur székfoglaló beszédének meghallgatása után bátor vagyok annak hatása alatt, szívem igaz érzelméből kijelenteni, hogy e beszéd olyan, hogy ha a legönérzetesebb, legönzetlenebb és teljesen páratlan férfi ama székbe ül, eme beszédben elmondottakhoz mit sem tehet hozzá, azokból mit sem hagyhat el, — és épen azért a saját és politikai elvtársaim nevében bátran merem kijelenteni, hogy mindaddig, míg a főispán ur Ó Méltósága eme beszédében körvonalozott programjához hű marad, pedig hiszem és ismervén előéletét, jeles egyéniségének jellemét, meg is vagyok róla győződve, hogy mindaddig, amíg ezen főispáni széket elfoglalja, addig a ma kifejtett programjához hű is marad, — addig mi is ezen város közérdekeinek tárgyalásánál a politikát felre tesszük és városunk közérdekeinek megfelelő nemes intencióinak megvalósításában őt készségesen támogatni fogjuk.

Epen ezért szívemből üdvözölöm Ó Méltóságát. Isten hozott!

Általános helyesléssel találkozott dr. Drakulits eme kijelentése.

Végezetül Fejér Gyula apátplébános, bizottsági tag indítványozza, hogy a főispán ur Óméltóságának imént mondott beszéde szórul szóra jegyzőkönyvbé iktatassék, a mit a közgyűlés elhatározott.

Harsongó „éljen”-ek között oszlott fel a közgyűlés.

A küldöttségek fogadása.

A városi közgyűlésnek befejezése után dr. Vojnits István főispán kíséretével együtt visszabíztatott a vármegye palotába, s 3/4 12 óra után megjelenő a főispáni fogadó teremben, a tisztelgő küldöttségeket fogadta. Oly nagy számban voltak a tisztelgők, hogy a fogadás eltartott egész délután 1/2 3 óráig.

Összesen 35 küldöttség tisztelgett a főispánnál. Minden küldöttségnek meglátszott az, hogy nem pusztán egy főispán iránti udvariasságból jöttek tisztelgőni, hanem igenis Vojnits István iránti őszinte tiszteletük vezérelte őket.

Először a bács-bodrogh vármegyei országgyűlési képviselőket fogadta a főispán. Képviselőink pártküldelem nélkül, teljes számban jelentek meg és pedig ott voltak: Kék Lajos, Olaj Lajos, Kozma László, Rohonyi Gyula, Drescher Ede, Vermes Béla, dr. Drakulits Pál és Zakó Milán.

A képviselők nevében Rohonyi Gyula üdvözölte a főispánt. Hangsúlyozta, hogy mennyire fáj nekik, a midőn Szabadka város főispánjává történt kinevezetése folytán, Vojnits István az ő körüket elhagyta. De fájalmuk mellett kettős volt az örömük egyik társukat ért kitüntetés fölött. Biztosítják őt pártküldelem nélkül, hogy minden jóban készséges támogatói lesznek. A maguk részéről meg lesz a szolidaritás, kéri ezt az ő részéről is, egyúttal továbbra is a jó barátságát és jóindulatát.

Vojnits István őszinte melegséggel köszönte meg a képviselők üdvözlését. Arra kérte őket, hogy minden a közjó iránti törekvésében támogassák s tartassák meg továbbra is jó barátságukban és rokonszenvékben. A szolidaritás az ő részéről is meg lesz teljes mértékben; a politikai nézetkülömbőség csak a pártharcokban és pártküldelemekben tegyen köztük különbséget. — A főispán igaz jó barátsággal fogadta és bocsájtotta el a képviselőket.

Ez után következtek sorban a következő küldöttségek:

városunk és megyénk katolikus papságának küldöttsége Fejér Gyula zombori apátplébános vezetése alatt;

a zombori és kerületi gör. kel. papság Kupuszarevits Lyubomir vezetése alatt;

a bács szeremi ág. evang. egyházmegye küldöttsége Rohonyi Gyula vezetése alatt;

a zombori gör. kel. hitközség Vukicsevits Péter vezetése alatt;

a zombori izraelita hitközség Szilágyi Mór vezetése alatt;

a zombori helyőrség tisztikara Delits őrnagy vezetése alatt;

Ujvidék város közönségének küldöttsége Mészáros Gáspár polgármester helyettes vezetése alatt;

Szabadka város közönségének roppant nagyszámu küldöttsége Pertich Mihály árvaszéki elnök vezetése alatt;

Baja város közönségének küldöttsége Hegedűs Aladár polgármester vezetése alatt;

a zombori kir. törvényszék s annak kerületébe osztott járásbírók, továbbá a zombori kir. ügyészség Széchenyi József kir. törvényszéki elnök vezetése alatt;

a zombori pénzügyigazgató és pénzügyi hivatalok Kaczvinsky pénzügyigazgató-helyettes vezetése alatt;

a zombori kir. tanfelügyelőség hivatalnokai Kara Grif Nikáz vezetése alatt;

az államépítészeti hivatal Hoffmann Frigyes kir. főmérnök vezetése alatt;

a folyamernökség Medveczky Zsigmond vezetése alatt;

a zombori állami főgimnázium tanári kara Gerevics Gusztáv igazgató vezetése alatt;

az apatini kir. kincstári erdőhivatal Balázs Vince erdőmester vezetése alatt;

a zombori posta és távirtdar hivatal Tibor Mihály postafőnök vezetése alatt;

a zombori államvasúti tisztikar Modes János állomásfőnök vezetése alatt;

a hódásági választókerület 120 tagu küldöttsége Rohonyi Gyula, a hódásági képviselőkerület országgyűlési képviselő vezetése alatt. Valóban félelemelő volt az a tüntetésszerű ováció, a melyben a hódásági kerület ezen küldöttsége Vojnits István főispánt, volt hódásági képviselőt részesítette. Rohonyi Gyula hangsúlyozta, hogy ő maga óhajította, miszerint ő vezesse ezen küldöttséget. Azért akarta, mert ő, mint Vojnitsnak a hódásági kerületben utódja, tapasztalta azt, hogy mennyire szeretik, mennyire tisztelik Vojnitsot abban a kerületben.

Ezt a tapasztalatát ő akarta elmondani a főispánnak. Megemlítette ezután Rohonyi Vojnits Istvánnak a hódásági kerület irányában szerzett kiváló érdemeit, s a hódásági választókerület atyjának nevezte a főispánt. Vojnits István gyönyörű szép, hosszabb beszédben válaszolt a küldöttségnek. Meleg szavakban köszönte meg a hódásági választókerület rokonszenvét, mindenkoron tapasztalt igaz szeretét és tiszteletét. Hangsúlyozta, hogy mily nagy szeretettel viseltetik ő is a hódásági választókerület iránt; nem ő az atyja annak a választókerületnek, hanem az a választókerület az édes anyja neki. A lelkes hódáságiak csakugyan nagyon szeretik Vojnits Istvánt; szólni nem akaró, meg-meg ujló éljenzéssel váltak meg tőle;

a zombori nőegylet özv. Esztergamy Borbála vezetése alatt; a főispán özv. Esztergamy üdvözölő szavaira élénk örömeinek adott kifejezést, hogy a nőegylet ezen küldöttség útján való megjelenésével őt megtisztelte; „ünnepek fogom mindig tekinteni — mondá a többek között — s igazán boldog leszek, ha nagyszágos asszonyaim bármikor hozzám fordulnak s ha egyetlen igazán nemes céljai érdekében valamit is tehetnek”; a főispán látható örömmel fogadta a hölgyeket s a legszívelebben bocsájtotta őket el;

a zombori ügyvedek küldöttsége Szilágyi Mór vezetése alatt;

a zombori róm. kath. tanító-testület Fehér Gyula apát vezetése alatt;

a bács-bodrogh megyei gazdasági egyesület Schmausz Endre elnök vezetése alatt;

az adai földmives iskola nevében Szobonya Bertalan iskolai igazgató;

a zombori kereskedelmi és iparbank Bikár elnök vezetése alatt;

a zombori kaszinó-egyleti dalárda, női tagjaival együtt, Pribil Ernő vezetése alatt; a főispán Pribil Ernő üdvözölő beszédére adott válaszában külön megköszönte a dalárda azon szíveségét, amelynek alapján úgy a fáklyamenet alkalmával, mint pedig a misén énekével az ünnepegy fényt emelte;

a zombori szerb dalárda Maximovits Szilárd vezetése alatt;

a zombori Tóth Kálmán-kör Medveczky Zsigmond vezetése alatt;

a zombori szerb Csitaonica Krónics István vezetése alatt;

a zombori általános ipartestület és kerületi betegsegélyező pénztár Krizmanits Imre vezetése alatt;

a bácsmezei jegyzői kar és jegyzői egyesület Zsupánszky Lyubonir vezetése alatt;

Bajsa község nagyszámu küldöttsége a főispánt, mint bajsai birtokost üdvözölte;

végül tiszteltek még:

Zombor város tiszti kara Schlagger Gyula polgármester vezetése alatt; legvégül

Bács-Bodrogh vármegye központi és járási tiszti kara Karácson Gyula főjegyző vezetése alatt.

Dr. Vojnits István főispán a küldöttségeket kivétel nélkül a legnagyobb előzékenységgel fogadta. Minden egyes küldöttség vezetője beszédet üdvözölte a főispánt, a melyekre Vojnits István külön-külön a legnagyobb rokonszenvet keltő és szónoki szempontból is igen szép szavakkal válaszolt.

A bankett.

Annyi embert még nem láttak a „Vadászkürt”-termei, amennyien dr. Vojnits István tiszteletére kedden d. u. 2 órakor összeültek. Miategy 420-an voltak a Vadászkürtben s miután itt valamennyi jelentkezőt elhelyezni nem lehetett, szíveségből a községi jegyzők és előjárók, körülbelül 130-an a polgári kaszinó egyet helyiségeiben. Igazán azt lehet mondani, hogy ott volt megynék színe-java.

A bankettrendező bizottságnak, élén Koczkar Zsigmond elnökkel ugyancsak volt dolga, hogy a nagy sokaságot kielégítse, ami — dacára, hogy ugyszólván az utolsó órákban miategy 100-an jelentkeztek, fényesen sikerült. A kiszolgálás az ételek és italok (a pompás magyarai bort Koczkar Zsigmond szerezte be) kívánni valót nem hagytak fenn.

A bankett alatt a karzaton Herczenberger Sándor zenekara, lent a „Vadászkürt”-előtti téren a 23. gyalogezred zenekara játszott.

A menüt a következőkben adjuk: Barna leves, Hal tártár-mártással, Angolos vesepecsenye, Crème, Szárnyas sült, Borjú sült, Giardinetto, Fél liter asztali bor, Vörös bor, Pezsgő.

A pecsenyénél felemelkedett dr. Vojnits István s áldomást mondott a királyné, királyné s az uralkodó házra. A jelenlévők állva hallgatták a felköszöntőt s a városban üdvözlések hallatszóttak.

Ezután Hoffmann Károly kulai plébános a következő beszédet mondotta:

Hoffmann Károly toasztja.

Tisztelt uraim!

Az elfogulatlan történelem, a külföldről ide tévedt utazó, a népek etnographiájával foglalkozó tudós, de a külföldi politikát és diplomáciát intéző férfiak egész sora is egyaránt tisztelő megadással hajolnak meg a magyar nemzet előtt s bizonyos büvös erő varázsa alatt vetik mérlegbe szeretett hazánkat, azt az országot, mely egy a nyugateurópai civilizáció, mint a nemzetközi egyensúly tekintetében történetileg fokozódó praeponderálásban részesül.

E megadó tiszteletnek forrása, e büvös erő azonos azzal a titkos rugóval, mely e haza nemzetét annyira viszontagságon és küzdelmen keresztül vezette, azt fejlesztette s táperjét gyarapította, azonos azzal az erővel, melyben mindannyian születünk és nevelkedünk s melyet az elődök mindig gyarapítva hagynak utódaink, azonos azzal a szellemmel, mely minél nagyobb nyomást érez, annál hatalmasabban nyilvánkozik, azzal, mely minket élet, összeforraszt s dícsőségre juttat: értem a magyar nemzet hallhatatlan géniuszat.

Az aegst, mely alatt e magyar nemzeti szellem halhatatlanságra emelkedett, az isteni gondviselés hármaskörével megalakult, az isteni gondviselés hármaskörével megalakult, az isteni gondviselés hármaskörével megalakult.

Ez alkatelemek eljese: a magyarok lángoló hazaszeretetéből táplálkozó nemzeti életerő, mely a történelem tanúsága szerint minden számszerűtlen csökkenésnél s minden küzdelemnél megfőjodva tört elő;

a másik a magyar nemzet történelmi s felséges tradíciói, melyek a bonfui összetartozás érzületének és a nemzeti szellem megizmosodásának parnasszi táperőt nyújtottak;

a harmadik szent István koronájával eszményesített alkotmányunk, melynek fenséges s sajátos karakterével csak az angol alkotmányé hasonlítható össze, az a karakter t. i., mely lehetővé tette azt, hogy e nemzet szelleme, erkölcsi és fölfogása közvetlenségében megnyilatkozhassék, hogy e geniusz saját nemzetének igazi közvetlen intézőjévé válhasson.

Ez alkotmányunk legékeesebb s legbecesebb prizmáját a megyék képezték. Hiszen a megyék szolgálták várakul, amelyekből a nemzeti szellemet kioltani soha sem sikerült, ezek voltak a hazafiaságot őrtornyai s védelmi bástyái intellectuális és reális támadásokkal szemben egyaránt, ezekben helyezte el a magyar juszticia az ő mérlegét s ezekben mutatta be a honi összes hazaföldadozókat. A megyék nyújtották azokat a központi telepeket, melyekben a haza földjén végigvonuló hazaszeretettel lángra gyuladt.

A nemzeti géniusznak e várai között Bács-Bodrogh vármegye egyike azoknak, melynek történelmi missióját nemcsak becsüljük, de melyet mi, mint annak szülőttei kegyelettel balmazunk el, annál is inkább, mert annak a török hódoltságban megnyilatkozó multja megtanít arra, hogy karddal csak földet hódítani, de a magyar szellemet elnyomni nem lehet, közelmult fejlődése pedig arra oktat, hogy kiváló férfi vezetése alatt a közcélet

bölcsesség és csönös tisztelet, hogy az itt alakulások e bazánk iránt.

S hogy övhasuk, any lyunk oly fer lovagi jellemében törvénygazdag tapasztarra, hogy ország kormányában kibent az ittezetiségi külön gyámolított is motivumait politikai szent példát fog mánybástyák exigenciák s mint a multotinus ajkairó parvae nes e

Neken Bács-Bodrogh reménynyel, új főispánul az általam megajándékoz eltele fejezisten őt műs egyes megye segére s széltesse!

Tisztelt

Engedje én is egy legneve, mer-előttem fénye

En poln az ünnepeit lobogódsit b lelkesedésére világozásá tett főispánját falvözölte.

Es ha a sőségekben z bizodalmat, z gizenbe; a ren a szeretet elő e pompa küll erők, tenyez eszközök oly leküzthetetlen üdvös céljai.

Ha ped ez a bizalma felelém: If lyajat itt, e ujlóni és he Remélni, biz

Miért tt közigazgatás- ő az, a ki ed gondját ké, hogy a szédit való szilárdas konyságát.

Miért te dolunk arra lesz. Ha más azt, hogy ő a fentartó, fejles „voltam, vagy nyegben mi szellembe e moriturus... önkormányzat

Miért s közel jövőb gtnkre jöni a feladat B egy politikai Hányan térne csügged, az nehez feladat az ő celtudat

Fejlődé gatással vess

Adjon szigoru favo a jövendőök be az ő ne történetében nemzedékek

Az Iste sokáig éltes

Dr. I. és a város s

Utánna Endre főispán

Schma Vojnits Istvan megye szerte

Zakó J mond áldomá

Engedje szeretett haza mint a melyt Uraim zetben, hogy melegen érez látjuk, hogy dos méltatás talános mege

bülsesség és mérsékelt, másrészt az ildomoság és kölcsönös tisztelet legbiztosabb útját egyengetik annak, hogy az itt lakó felekezettek, társadalmi és nemzetiségi alakulások egyaránt a kölcsönös tiszteletben s édes hazánk iránti szeretetben egyesülhessenek.

S hogy e célból a kellő irányt továbbra is megóvhassuk, apostoli fejedelmünk s szeretet koronás királyunk oly férfira bízta ez örökséget, kinek kimagasló lovagi jelleme, fényes tehetsége, nemes szíve, nemkülönböző törvényhozói és kormányzói élethivatásából merített gazdag tapasztalata eleve is biztosítékokat nyújtanak arra, hogy ő nemcsak a törvényeknek hű őre, de az ország kormányának egyenes és nyílt tanácsosa is lesz, kiből az itteni közélet minden eleme felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül, nemcsak irányítót, de jótékony gyámoltót is fog lenni, ki ítéletének és elhatározásainak motívumait nem egyedül az exigenciális, de a morálpolitikai szempontok összetételéből fogja megalkotni, ki példát fog nyújtani arra, hogy miként kell az alkotmánybástyáknak — a megyéknek — a modern állami exigenciák szempontjából vértveze lenniük, hogy úgy, mint a multban továbbra is tetleg bebizonyítás Sallustius ajkairól hangzott ez örök igazság: Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.

Nekem jutott osztályrészül a szerencse, hogy Bács-Bodrogh vármegye közönségének nevében ezzel a reménnyel, mondhatnám meggyőződéssel üdvözölhessem új főispánunkat, Vojnits István ur Ö Meltóságát, mint az általam dícsőített magyar geniusz kiváló kegyeivel megajándékozott s fenkölt fiát s ezzel az érzellemmel eltelve fejezhetem ki közös kívánságunkat, hogy a jó lsten öt működésében bő áldásával kísérje és minden egyes megyebeli egyén boldogítására, megyénk büszkeségére és szeretett hazánk örömeire soká, igen soká éltesse!

Kozma László toasztja.

Tisztelt uraim!

Eggedjék meg, hogy a megnyílt áldomás-tornában én is egy lépést tegyek előre. Annál könnyebb ez rám nézve, mert a magyar Sion ekes ajku Áron-ja az utat előttem fényesen megvilágította.

En poharamat ezen város nevében emelem, mely az ünneplésünk központját képező férfiú tiszteletére lobogódszt bontott, utjára zöld ágakat szeldelt, sőt, hogy lelkesedésének kezdőpontja emlékezetesebb maradjon: világossá tette az éjszakát is azon a napon, melyen új főispánját falai között, mint új otthonában, először üdvözölté.

Es ha a Zombor sz. kir. város által kifejtett különbségekben azt érezzük, ami benne kifejezve van, a bizodalmat, a hitet új főispánjának kormányzó tehetőségében; a reményt haladásának bontakozó kilátásai iránt, a szeretet előlegeit; lesz-e, aki ellentmond annak, hogy e pompa külső meze alatt nagy erkölcsi erők liútkenek; erők, tényezők, melyek a közigazgatási vezért a hatalmi eszközök oly arzenalijával kinaljak meg: mikkel a vezér leküzdhetetlennek látszó nehézségeket lefejevrezhet, üdvös céljai körül megdönthetetlen kőpaizst építhet.

Ha pedig azt kérdeznél valaki, hogy a városnak ez a bizalma, reménye miből táplálkozik? annak ezt felelném: Mi jól tudjuk azt, hogy Ö Meltósága közpályáját itt, e városban kezdette meg; sebeinket láthatta ujalni és hegedni; viszonyaink lelektanában járatos. Remélni, bizni van tehát okunk.

Miért függesztenék fel bizodalunkat? Vajjon a közigazgatás világtájaiban elég járatos-e? Ő! Hiszen ő az, a ki eddig is bülsően tudta megosztani tehetőségét, gondját két törvényhatóság közéletében, — a nélkül, hogy a szédület megzavarta volna akár az elhatározásban való szilárdságát, akár a végrehajtásban való mozgékonyágát.

Miért lennének kisbitűek? Söt megnyugvással gondolunk arra, hogy ő inentul közéletünknek központja lesz. Ha mást semmit sem — elég tudnunk felőle azt, hogy ő a szabadelvű eszméknek, nemzeti fejlődésünk fenartó, fejlesztő erejének kipróbált bajnoka. Te mondad: „voltam, vagyok, leszek!... Az eszme a lélekkel lényegben mindig rokon. Am oltsa belé kormányzata szellemébe e lélek jellemét! Meltóságos uram! Non moriturus... az élni, a fejlődni kívánó város üdvözöl önkormányzata elén, érdekeinek őrizetén!

Miért szerelnék le reményeinket? Egy pillantás a közel jövőbe — apokaliptikus erőnek sem kell segítségünkre jönni — egy pillantás a közel jövőbe, mutatja a feladat kivétel nélküli, mely egy közigazgatási, egy politikai vezér előtt ma áll. Hányan tértek ki előle! Hányan térnek ki előle! A költő azt mondja: „az erőtlen csigged, az erős megállja”. Ö Meltósága vállalkozott a nehéz feladatra. Mi ez? ha nem az ő akaraterejének, az ő céltudatoságának szilárd záloga?

Fejlődésünk biztosságába vetett erős hittel, támogatással vesszük őt körül.

Adjon Isten neki erőt, kitartást; a kormányzatban szigorú favort, szelid fastust; hogy működésének sikerein a jövendők áldása lebegjen, és ez az áldás sugározza be az ő nevé is, akkép, hogy az majdan városunk történetében is, mint egy fényes méta ragyogjon késő nemzedékek emlékezetére!

Az Isten Ö Meltóságát, Vojnits István főispán urat sokáig éltesse!

Dr. Vojnits István erre köszönetet mond a megye és a város szónokainak.

Utánna Mezey Károly palánkai ügyvéd Schmausz Endre főispánt köszönti fel.

Schmausz Endre főispán köszönetet mond, s dr. Vojnits István édes anyját özv. Vojnits Lukácsnét, e megye szerete tisztelt és becsült urnót köszönti fel.

Zákó Milán orsz. képviselő a magyar kormányra mond áldomást.

Zákó Milán toasztja.

Tisztelt Uraim!

Eggedjék meg, hogy ezen alkalomból kifolyólag szeretett hazánk magas kormányáról is megemlékezzünk, mint a melynek a mai ünneplést nagyrészt köszönhetjük.

Uraim! Ritkán voltunk abban a szerencsés helyzetben, hogy a magas kormány atyai gondoskodását oly melegen érezhettük, mint a mai napon, midőn örömmel látjuk, hogy anyamegyénk és városai érdekei oly gondos méltatásban részesültek és a főispáni kérdések általános megelégedésre oldattak meg; kívánságunk telje-

sedésbe ment, legjobbjaink közül történt a választás. A mi természetesen első sorban a magas miniszterium érdeme.

Emelem tehát e pohár bort a magas kormány összetagjaira, kik nehéz viszonyok között vállalkoztak országos ügyeink vezetésére, azt kívánván, miszerint annak elnöke, báró Bánffy Dezso és miniszterársai sokáig éljenek.

Fejér Gyula toasztja.

Mélyen tisztelt uraim!

Különös sajátsága az emberi szívnek, hogy mindenkor hangosabban dobog fel és bizonyos jótékonyan ható kellemes érzés fogja el, ha örömeiben úgy, mint bujában és bánatában rokonérzelmű jó ismerősei és barátainak részvétét tapasztalja. — És ez igen természetes; mert ha örömlükben osztózik valaki: ezt az örömet nagyobbodni és fokozódni tapasztaljuk; — s ha bánatban, bánatunkban mutatkozik őszinte részvét: eme bánkat és bánatunkat csökkenni és euyhülni érezzük.

Uraim! nagy, — felette nagy a mi örömlük e mai ünnepponon, amidőn szerencsés élő tanui lehetünk annak, hogy Bács-Bodrogh vármegye és Zombor sz. kir. városnak kormányzata bajsai dr. Vojnits István főispán ur Ö Meltóságának nagyrabecstült személyében oly kiváló férfúnak kezeibe van letéve, ki mindent, mi szép, jó és nemes, előmozdítani legfőbb feladatának ismeri és aki e megye és e város boldogítása és boldogságában keresi — és bizton hiszem, meg is fogja találni, — nagy horderejű és magasztos bivatásának legszébb fényét és állambatalmi állásának legfőbb erejét.

Ámde a mi ezen örömlükünk még sokkal magasabbra fokozza, az azon szívélyes részvét, mely mélyen tisztelt és nagyrabecstült kedves vendégeink nagyszámu megjelenésében oly impozáns módon megnyilatkozott.

A tek. társ törvényhatóságokra, Baja, Szabadka és Ujvidek közönségének m. t. képviselőire, úgy egyéb minden rendű és rangu kedves vendégeinkre, kik becses megjelenésükkel örömlükünk ily magásra emeltek, óhajtom triteni poharam; és midőn őket e megye s e város nevében tiszteletteljesen üdvözölöm és kegyes megjelenésükért hálás elismerésem és mély köszönetemet nyilvánítanám, kívánom Isten Ö Felségétől ugy hivatalos, mint családi életükre a legteljesebb boldogságot; és kívánom, hogy különböző működésükben, de mindenkor vállvetett egyetértéssel szeretett hazánkra dícsőséget és fényt derítve, sokáig boldogul éljenek!

Dr. Balogh Ernő toasztja.

Mélyen tisztelt uraim!

Minden idők társadalmának elsőrangú támasza, sőt fenartója a vallás és az erkölcs. Fejlődjenek bármennyire a természet tudományok, legyenek a polgári törvények a legfőbbkétesebbek, világítsanak be a felvilágosodás sugarai minden kunyhót, a vallás örök igazságainak s az erkölcsi elvek behatása nélkül egyetértést, békét, a földi élet ezen ideális céljait elérni nem lehet.

Csak ott, ahol a törvény, mint a társadalmi külső rend és a vallás és erkölcs, mint az emberi cselekedetnek belső irányítója egymást kölcsönösen kiegészítik, csak ott éri el a polgárok szerves összessége földi céljait.

Hazánkban is lehetnek küzdelmek a társadalmi rend eme két irányítóját illetőleg, de ezek egy perere sem ingathatták meg ez ország lakosságát ama szent meggyőződésében, hogy ezen tényezők vállvetett közreműködése képezi állami létünk biztos alapját.

Országunk büszkén mondhatja, hogy a vallás felkentjeit, ajkukon az Isten igéjével, kezükben, ha kellett, karddal, ha kellett tollal, mindenkor ott találta, ahol jogainkat megővni kellett, ahol nemzetünk előhaladása forgott szóban.

Mely tisztelettel hajlom meg különösen megyénk hazafias érzelmű papsága előtt, a kiket mindannyian úgy ismerünk, mint a béke hirdetőit, a gondjaira bizott hívek buzgó vezetőit s a megyei közélet kipróbált harcosait; az ő nemes gondolkozásuknak köszönhetjük, hogy Bács megyében — a nehéz küzdelmek idejében is — a harmonia megzavarva soha sem volt.

Ugyhiszem az egész díszes társaság nevében szólhatok, ha a jelen ünneplés és örvendés alkalommal, a magyar emberrel vezérelt vallásosság érzelmétől áthatva, az Isten áldását kérem ki megyénk papságának működésére s ha teljes lelkesedéssel azt kívánom, hogy Bács megye minden vallásu hazafias papságát, híveiknek s e megye javát célzó működésüket az Isteni gondviselés vezérelje. Kívánom, hogy az ige ajkukon ne csak az Isten országának, hanem édes hazánknak dícsőségét is hirdesse.

Sokáig éljenek.

Rohonyi Gyula toasztja.

Igen tisztelt uraim!

A világtörténet itélőszéke igazságot szolgáltatott a magyar nemzetnek abban, hogy ezer éves története, csaknem szakadatlan láncolata volt ama küzdelmeknek, melyeket a nemzetnek nemcsak a saját létéért, de a keresztényiség, a nyugati kultúra, a civilizációért vívnia kellett.

A bessenyő, a kun, a tatár, a török inváziók a magyar nemzet testén törtek meg és Magyarország volt e százas küzdelmeknek, vértől patakzó harcmezéje, színhelye.

A gondviselés csodája, hogy e maroknyi nemzet, mely bár testvérnepeivel együtt küzdött vértől, e népekkel dacolva, meg nem törött, el nem pusztult.

Ma a béke angyala lebeg felettünk, de jöhetnek idők, midőn újból megszólal a harci riadó, fegyverre szólít királyunk a legfőbb hadur szava.

S felharsan százazrek torkából, fegyverek villogása, ágyuk döngése bömbölése között a jelszó — „előre!” melyről megyénk szülöttje, büszkeségünk, Tóth Kálmán azt mondja: „Ez volt a mi jelszavunk, — ez a szó — mely bár némán kiált, mit elvenni nem lehetett.”

„Ott van a zúgó erdőbke

Beirva az arcédókbe

Csontok közé mik széthulltak

Mert azok is megmozdulnak

Ha még egyszer lesz „előre!”

Előre! s mi követni fogjuk a legfőbb hadur szavát, követni vezéreinket, kik béke idején ifjuságunkat megedzik, kiképzik s nevelik a küzdelmek nagy napjaira, háboruban pedig fegyvert adnak kezükbe s minket az ellenség hadsoraira vezetnek szent ügyünkért — győzni vagy meghalni.

Ezekre a vezérekre, a közös hadsereg és honvédség tisztikarára, különösen annak jelenlevő tagjaira emelem poharamat, kérve a „seregeknek urát”, hogy áldja meg fegyvereinket, áldja meg vezéreinket s vezesse diadalra zászlainkat.

Vujevich Zoltán dr. a megjelent orsz. képviselőket köszönti fel.

Olay Lajos ezek nevében köszönetet mond s élzeti dr. Vojnits István főispánt.

Dr. Drakulits Pál szintén dr. Vojnits István főispánt köszönti fel.

Erre a főispán válaszol.

Mikosevits József a bírói kart, Szilassi Mór a közigazgatás közegeit, dr. Kern Lajos Karácson Gyula főjegyzőt, Széchényi József Siskovits Tamás nagybirtokost éllette.

Erre dr. Vojnits István főispán kíséretével a polgári kaszinó termeibe ment át s az ott jelenlevők lelkes éljenzései között üdvözöltetett és válaszolt.

A két főrendező.

Nem mulaszthatjuk el külön kiemelni az egész ünnepi bizottság elnökén Karácson Gyulán kívül, Városv László és Thurszky Jenő kiváló érdemeit. Ők ketten csakugyan sokszor éjjelnappal szakadatlan munkában voltak, hogy az ünnepélyeket sikerültte tegyék. Nagy munkát végeztek, de fáradságukat siker koronázta. A legnagyobb rend és pontosság volt mindenütt s mi sem zavarta az ünnepély méltóságát.

Talán egyes apróbb jelentőségű dologban, lehetetlen volt mindenkinek eleget tenni, ez azonban volt sem von le az elismerésből, mely Városv Lászlót és Thurszky Jenőt megilletti azért, mert mindannyiunk óhajának megfelelő, szeretett főispánunk fogadtatását oly impozánssá tették.

Sorainkat azzal végezzük, a mivel a főispáni kineveztetéskor kezdtünk:

Isten hozta, Isten éltesse dr. Vojnits István Bács megye, Zombor és Baja főispánját.

Ujdonságok.

Lapunk legközelebbi száma folyó hó 13-án, kedden jelenik meg.

Főispáni installáció. Aggódtunk nagyon, hogy a főispáni installáció nem fog sikerülni olyan impozánssal, amint az tervezve volt. Vasárnap ugyanis megnyíltak az ég csatornái s bár éjjelre kitisztult, hűtőn újra beborult s egész nap esett. Az eső bizonyára zavarólag hathatott volna az ünnepélyre. Az igaz, őszinte lelkesedésnek azonban borus, esős idő épen nem ártott. Zivatar, zápor nem volt s a permetező eső senkit sem tartott vissza attól, hogy az ünnepélyen részt vegyen. Különben délután 6 órára az égboltozat már kitisztalni kezdett; az eső elállt s az ünnepély minden részében a legjobban sikerült. Nem mulaszthatjuk el, hogy meg ne emlékezzünk azokról, kik annyi fáradsággal és annyi buzgósággal megteremtették az ünnepségek ritka szép sikerét. A rendező és végrehajtó-bizottság szorgos, nagy munkát végzett. Városv László vármegyei főszámvevőt és Thurszky Jenő városi tanácsnokot külön ki kell emelnünk. Az ünnepély rendezésének roppant nagy gondja legnagyobb részt az ő vállaira nehezedett. Lelkesedéssel és teljes sikerrel oldották meg feladatukat. Meg kell emlékeznünk még a városi és a Halm Ottó felügyelő vezetés alatt szerepelt zombori járásrendőrségekről, amelyek igazán példás rendet tartottak fenn.

Főispáni installáció Szabadkán. Schmausz Endre szabadkai főispán installációja, mint említettük, e hó 12-én lesz megtartva. A beiktatási ünnepély programját a végrehajtó bizottság a következőkben állította vssze: 1. 1895. évi aug. hó 11-én d. u. 6 órakor Pertich Mihály árvaszéki elnök vezetésével alatt Szalay Mátyás főkapitány, Vojnich Félix főjegyző, továbbá Varga Károly, Birkás Gyula, dr. Klein Adolf, id. Frankl István, Gabrits Alajos, Varga h. Péter, Rádics János és Haverda Mátyás bizottsági tagokból álló küldöttség megye át ömeltósága a főispán urnak Szabadkára leendő átkísérése céljából Zomborba. 2. A főispán ur ömeltósága 12-én d. e. 9 óra 27 perckor érkezik a szabadkai küldöttség és zombori kísérettel a helybeli vasuti állomásra, ahol a főjegyző fogja üdvözölni a város közönsége nevében. 3. Bevonulás. 4. D. e. 10 órakor a díszközgyűlés veszi kezdetét s annak megnyitása után fel 11 órakor a szt. Teréz egyházban „Veni Sancte” a törvb. biz. tagok, a városi hatóságok és a kíséret részvétele mellett. 5. „Veni Sancte” után a felfüggesztett díszközgyűlés folytatása és a főispán ur ömeltóságának hivatalos beiktatása. 6. A közgyűlés végeztével tisztelgések a megállapítandó

és a közzétéendő sorrend szerint ömeltősága a főispán ur hivatalos helyiségében. 7. A tisztelgések bevégezte után fél 3 óraker a rendes szegedi vonattal a vasuti indóházról indulás Palicsra. S. D. u. 3 óraker disz-ebéd kezdete a város tulajdonát képező Palics fürdőben. 9. Este 8 óraker tűzijáték és velenői éj a „Palics taván” minék kezdetét három mozsárgyú lövés fogja jelezni. 10. Ejfelkor külön vonaton vissza Szabadkára. Szabadkán, 1895. évi aug. hó 2-án. A rendező bizottság.

Búcsú-tisztelgés. Dr. Vojnits István főispánnál a szabadkai ügyvédi kamara f. hó 3-án (szombaton déln) Paukovich Andor kamarai elnök vezetése mellett tisztelgett.

Uj egyetemi tanár. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dr. Horvath Cyrill bajai ciszt. rendi tanárnak, a budapesti tudomány egyetemén a régi magyar irodalom történetéből (1772-ig) magántanárá történt kepesítését jóváhagyta és őt magántanári minőségében megerősítette.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bergmann Agost egri állami reáliskolai rendes tanárt, volt zombori állami főgimnáziumi rendes tanárt és nagyhirű zeneszerzőt, rendes tanári minőségben a temesvári főreáliskolához helyezte át.

Kinevezés. A szegedi kir. ítélőtábla elnöke Hencz Ferenc végzett jogbálgatót a vezetése alatti kir. tabla területére díjaz joggyakoroknokká nevezte ki.

Aranymisé pap. Kurka Károly c. kanonok és mélykúti római kath. plébános, f. hó 6-án, kedden tartotta aranymiséjét.

Papi jubileum. Jeszenovich János szabadkai levélész hétéfn tünnepelte áldozásának 30 éves évfordulóját Ludason.

Prielle Cornelia Ó-Kanizsán. Prielle Cornelia, a nemzeti színház első művésznője, e hó 6-án Palicson az ó-kanizsai műkedvelő-társulat dr. Rozer Gyula, Katona Sándor, Hercz Ede és Szerdahelyi Zsigmond tagokból álló küldöttségének felkérése folytán kijelentette, hogy beváltja azon ígertét, melyek évek előtt rokonának, Szerdahelyi Jánosnak, az ó-kanizsai műkedvelő-társulat megalapítójának tett s mely abban állott, hogy a műkedvelőkkel jótékonycélra egy előadásra fel fog lépni. Most már ki is tüzte föllepése idejét október, esetleg november havát; választott darabja: „A nagy-mama”.

Pályázat. A bácsi tiszi armentesítő társulatnál pályázat van hirdetve egy műszaki díjnoki állásra. Javadalmazása: 2 frt napidíj.

Jubileum és zászolzentelés. Az apatini tűzoltó-szövetség folyó évi szeptember hó 15-én ünnepli fennállásának 15 éves évfordulóját. A jubileum zászolzentelési ünnepélyvel is egybe lesz kötve, amennyiben a jubileum napján szenteli fel az egyesület új zászlaját. A zászlóanya dr. Kek Lajosné.

A baja-zombor-újdéki vasut ünnepélyes átadása a forgalomnak szeptember hó 2-án lesz.

Térzene. A városunkban időző 23. gyalogezred zenekara szerdán este 6-tól fél 8 óráig tartó hangversenyt adott a korzón. Diszes és nagy közönség élvezte végig a pompás muzsikát.

Az adai földmives iskola záróvizsgálatai. Lapunk mult számában emlitettük, hogy az adai földmives iskolában az ez évi záróvizsgálatok folyó évi augusztus hó 4-én lesznek; tévedésből irtuk ezt, amennyiben a záróvizsgálatok nem augusztus 4-én, hanem augusztus hó 15-én lesz megtartva.

Meghívó. A bács-bresztováci ifjuság által f. hó 10-én estl 8 óraker a Hirschmann-féle vendéglőben tartandó jótékonycélú műkedvelői előadásra. Misor: I. „Elj őseink hazája.” Előadja az ifjusági énekkar. II. „A földön maradt agyall.” Szimnű egy felvonásban. Irtá Miskolci Henrik. Személyek: Pittan Benjamin, postafőnök, Kolling Marton. Fressle Vilmos, levélhordó, Fischer Bela. Weeler Dóra, Csepella Mariska k. a. III. „Királynő keringője.” Előadja az ifjusági zenekar. IV. „Az elégedetlen favágó.” Vigjáték két felvonásban. Személyek: Aranyvári gróf, Jakobb Gyula. Aranyvári grófné, Klopka Mariska k. a. Könnye vadász, Disztl Ignác. Könnyené, Rapp Borbála k. a. Balázs favágó, Kolling Marton. Ferke fia, Csepella Bálint. Dani és Istók juhászbojtarok, Gímbl Marton és N. N. V. „Népdalok.” Előadja az ifjusági énekkar.

Adakozás. Gr. Andrassy Dénes krasznahorkaváraljai földbírtokosa a Szabadkán építendő lutheranus templom felepitésére 1000 frtot adományozott.

Felülízetés. A filipovai ifjuság által julius hó 28-án tartott műkedvelői előadás alkalmával felülízettek: Ertl Janos 6 frt 20 kr. Welcher István 1 frt 20 kr. Martin József, Bach János, Stelezer András, Gyarmathy Ferenc, N. N., Eisenmann Mihály, Eibek Gyula 1—1 frtot. Weber Jakab 80 krt. Bauer György 70 krt. Schmidt Henrik és Schmidt József 50—50 krt. Stumpföger Gy. és Altenbuchner Henrik 40—40 krt. Vogl István, N. N. Elme István, Piller Katalin, Rock Ferenc, Back Ferenc és Müller István 20—20 krt. A rendezőség ez uton is hálas köszönetet fejezi ki.

A csendőrség új beosztása. A honvédelmi miniszter a m. kir. csendőrséget újlag beosztotta. A második csendőrkertlet székelye Szeged. Varmegyének ismet ezen kertletbe van beosztva. A 2-ik szárny Zomborban van 3 szakaszsal. Az 1-ső szakasz Zomborban a következő őrsökkel: Zombor, Sztanisies, Szántova, Bezdán, Apatin, Szonta, Gombos-Bogojeva, Hódságh. Baes, O-Szapár, O-Szivac. A 2-ik szakasz Szabadkán a következő őrsökkel: Szabadka, Jankovác, Felső-Szent-Iván, Baja, Bács-Almás, Bajmok, B-Topolya, Feketehegy, Csantavér, O Beese. A 3-ik szakasz Újvideken a következő őrsökkel: Újvidék, O-Futtak, Petrováca, Német-Palánka, Pivnica, Kula, B-Szt-Tamás, Temerin, Zsablya, Titel, Felső-Kovil.

Ovoda Filipován. Filipovárol írják: Községünkben is megoldást nyert a sokáig vajudó ovodaügy, a mennyiben nemcsak az ovoda helyiséget rendezték be, hanem az óvónőt is megválasztották Kvanduk Róza kisasszony személyében mult hó 28-án.

Eljegyzés. Kobelrausch Gyula, a magyar jelzalog hitelbank tisztviselője, jegyet váltott Nagy Emma kisasszonnyal, Nagy Sándor bajai gyógyszerártulajdonos leányával.

Villámcsapás és tűz. Glozsában folyó hó 2-án a villám becsapott Tusják Janos házába; a tető tűzet fogott s a ház teljesen leégett; szerencse, hogy a nép a községben volt és így elejét vehették csakbanar a nagyobb veszedelemnek.

Anyakönyvi felügyelői tanfolyam. A belügyminiszter e hó 21., 22., 23. és 24. napjaira az összes anyakönyvi felügyelőket Budapestre a belügyminiszterumba berendelte, a hol a felügyelők a jelzett napokon és pedig délelőt és délután is tartandó gyakorlati tanfolyamban fognak résztvenni. A tanfolyamon az előadásokat dr. Lukács György belügyminiszteri titkár, az anyakönyvi ügyek belügyminiszteriumi előadója és dr. Tóry Gusztáv igazságügyminiszteri osztálytanácsos, az anyakönyvi ügyek igazságügyminiszteriumi előadója fogják tartani.

Műkedvelői előadás. A szivaci ifjuság 1895. évi augusztus hó 10-én, szombaton jótékonycélú táncsal egybekötött műkedvelői szini előadást rendez. Belépti-díj személyenként 70 kr. Szinre kerülnek: Murai Károly, „Virágfakadás” és Szigligeti Ede, „Mama” című vigjátékai.

Huszárság Zentán. Zentára f. hó 19-én egy egész ezred huszárság megy, hogy a nagy hadgyakorlatok alkalmával bemutató udzasi gyakorlatokból próbát tartsanak.

Gyógyfürdő Nemes-Militicsen. Mint értesültünk, Nemes-Militics község alatt elterülő tavon gyógyfürdőt akarnak létesíteni. Állítólag a tónak vize kipróbáltván, s azt a palicsi tó vizénél sokkal erősebbnek találták s így hatásosabb is. Ezen állítást támogatja többeknek tapasztalata, a kik a tó vizét csúszos és rheumatikus bántalmak ellen sikeresen használták. E végből Darázs Pista nyug. m. kir. honvédszázados az előmunkálatokhoz szükséges pénz beszerzésére aláírasi ívet bocsájított közre, s mielőlt 500 aláíró lesz, a fürdőház építését azonnal megkezdi. A község előljárósága hajlandó a tavat pár évi időtartamra ingyen átengedni s ezen ingyenes időtartam alatt befolyandó összeg fele a fürdő kibővítésére fog fordítani, a másik fele pedig az aláírók közt osztalék fejében fog kiosztatni. Egy részvény ára 1 frt.

Hamis koronák. A „B. F.” írja: A betipiacok alkalmával hamis koronák hozattak forgalomba, melyek ónból és cink-vegyitékből készültek. A színök kékebb az ezüstnél, a körirat hiányzik. A valódi koronák között könnyen felismerhetők, de egyenként elmegy a forgalomban. A nyomozás szerint a hamis koronák a bajai pénzintézeteknél is megfordultak becsomagolva. Ezen hamisítványok valószínűleg Bata, Duna-Szekeső és Szeremle községből származnak, mert a mult évben is a 20 filleres hamisítványok forgalomba hozói itt lettek letartóztatva, amikor a nyomozás az enlített községekbe vezetett és hamis koronák is találtak. A tettesek kézrekerítésére az intézkedés megtéteett.

Eltűnt egyén. Czöndör Antal bogojevai lakos, eskörös, embegett, napszámos, Bogojeva község határából f. évi julius hó 18-án nyomtalanul eltűnt. Személyleírása: 32 éves, termete közép, arca kerekded, baja barna, szeme barnás sárga, beszél magyarul, ruházata: szük magyar alsó nadrág, nagy térdfoltokkal, fehér vászon ing, pörge kalap.

Női kotillion. Tamás Ferenc, a helyben működő táncmester, folyó évi augusztus hó 10-én a „Vadászkürt” szálloda nagytermében női kotilliont rendez.

Vízbefut. Ezelet Ferenc 16 éves bajai szabótanone a mult héten fürdés közben a Sugovica vizébe fulladt.

Vasuti szerencsétlenség. E hó 4-én Zsámboki Bálint ó kanizsai iszákos parasztlégény boros fővel bandukolt ki a szállásra. Amint az állomás közelében levő fordulóhoz ért, át akart menni a vasuton, szerencsétlenségére lába megakadt a sinben és elcsett. Az épen Zenta felől robogó vonat, bár a mozdonyvezető észrevette, már megállítható nem volt. Keresztülment rajta és egyik lábát bokában ketté vágta. A szerencsétlent másnap amputálták.

Tolvaj inas. Goldstein J. ó-beesei cipész a napokban arra a felfedezésre jutott, hogy inasa, Cseszlár Károly lopkodja a raktárból a kész cipőket s azokat inas társai körében értékesíti. A legutóbbi alkalommal, amely vesztét is okozta, három pár cipőt emelt el, a melyeket meg is találtak a pékinasoknál. A károsult cipész csak most tudta meg, hogy inasa a cipők lopását régebben gyakorolja.

Verekedés. Varnyu István és Ribár István ó-beesei legények már régóta vetélytársak. Mindakettő legjobb táncosnak tartja magát, de meg rendezes egy leányba is bolondulnak bele. Így hát nem esoda, ha minden tance után balára keresik egymást. Így történt mult vasárnap is. Varnyu egyik társával, Csonka Jánosossal ment hazafelé, mikor észrevették, hogy Ribár Pista Magyar Gyurával ugyancsak sietnek utánuk. Mindjárt rosszat sejtettek, miért is Varnyu társával bemenekült a választottjához. De az iflúzők nem respektálva a női védszárnyat sem s betörve az ajtót, rárohantak Varnyura s azt ott a babája szemelattára összeszurkálták. Csak nagy sokára bírták a leány szülei és hozzátartozói megfékezni a dühöngő Ribárt, akit azután át is adtak a rendőrségnek.

Magyar templom Amerikában. Throop pennsylvániai városban a mult hóban kezdtek meg a magyar katolikus templom építését. Háromszáz magyar ember és igen nagyszámú más nemzetiségű közönség volt jelen. A dísmenüetben, amelyet az alkalomból rendeztek, magyar lovasbandérium is vett részt. Kazinczy Béla rom. kath. pap magyar beszédet mondott; az első magyar egyházi szónoklat volt ez, amely Pennsylvániában elhangzott.

Villám az oltáron. Ritka szaporasággal szórja le ezen a nyáron az ég a villámait az Alföldön. A napokban, mint szegedi tudósítónk írja, a kis temesmegyei Szabadfalva templomát valóságos ledöntötte a villám. Hétfőn pedig Szeged közelében Majsza község templomába csapott a villám és bezúzván a tetőt, az oltárba vágott, úgy hogy azt széthasította és szétszórta. A szegedi tanyán pedig Ausländer bérlő buzatermését gyújtotta föl a villám.

Pályázat. Bácsujfalu községében egy gyalogrendőri állásra pályázat nyitattik. Pályázati kérvények folyó évi augusztus 15-ig a községi előljárósághoz küldendők.

Szólótulajdonosok figyelmébe. Az állami italméresi jövedékről szóló 1892. évi XV. t. c. végrehajtása iránt kibocsájított m. kir. végrehajtási utasítás 25. és 26. §-ai értelmében felhivatnak mindazon szőlőgazdák, kik saját termésű boraikból a házi szükségletre szánt bormennyiség után a kedvezményes adó-

tételt igénybe venni kívánják, miszerint a 26. § értelmében szerkesztendő — a bejelentő lakbelyét, házszámát, a szőlőbirtok terjedelmét holdakban, a házi fogyasztásban felhasznált bor évi átlagos mennyiségét hektoliterekben, a f. é. remélhető termést hektoliterekben, a házi fogyasztásra és nagyban vagy 56 liter tevő mennyiségben való eladásra szánt bor mennyiségét hektoliterekben tartalmazó bejelentését f. évi szeptember hó 15-ig a városi tanácsnál nyújták be, minthogy különben az adókedvezményre igényt nem tarthatnak.

Művészet és irodalom.

„Nincsenek többé lányok” címmel jelent meg Thewrewk István új műve. A magyar olvasóközönség Thewrewk István tíz évi írói működése alatt gyakrabban tűntette ki a nagy érdeklődés és rokonszenv jeleivel, minden egyes műve, kezdve az elsőtől, gyorsan vált népszerűvé s a kiváló tehetségű fiatal író további működése iránt méltán ébresztett élénk várakozást. Hosszabb hallgatás után Thewrewk István most újból a közönség elé lép, megizmosodott tehetséggel s legújabb elbeszéléseinek, tárcáinak legjavával. Könnyed, szellemes, érdekes mindaz, amit új művében nyújt s a mai társadalmi életből való. Thewrewk kitünően ismeri a mai társadalmunkat és különösen a nőkről írott dolgai által lett népszerűvé. A „Nincsenek többé lányok” című mű a külalokban is rendkívül elegáns a kiadónak igazán dicséretére válik. A Rozsnyai Károly kiadásában Budapestben megjelent, remek címlappal ellátott, tartalmilag pedig roppant érdekességű műnek ára 1 korona. Pompás díszkötésben 2 korona.

A „Vasárnapi Ujság” augusztus 4-iki száma 18 képpel s a következő tartalommal jelent meg: Kovács Ferenc. (Arcképpel.) Solyom Lajostól. — Költemények: „Egyedül.” Illyés Bálinttól. „A feeske.” „A pusztán.” Veszelei Károlytól. — „Regényútar.” „Klari naplója-ból.” Elbeszélés. Irtá Györkönyi Károly. (Goró Lajos rajzával); „Antifer mester csodálatos kalandjai.” Verne Gyula új regénye, franciából fordította Huszár Imre. — „Gróf Zichy Jenő és utitársai Dagesztánban.” Szádeczky Lajos leve a „Vasárnapi Ujság”-hoz. (Képekkel: 1. Gróf Zichy Jenő és utitársai Dagesztánban s a hunibí fensikon, hol Shamyll letette a fegyvert; 3. Gimri, Shamyll szülő-faluja; 4. Shamyll Bariatinszki herceg előtt; a tiffizi hadi muzeumban levő festmény után, stb.) — „Déchy Mór.” (Arcképpel.) — „A Kaukázus középláncolata.” (Képekkel) — „A Genezaret tava.” — „Spanyol bika-viadal.” — „Abdul-Rahman pasa.” (Arcképpel.) — „Egyiptomi utazásomból.” Irtá Latinovics Géza. — „A cillii gróf.” (Képpel.) — „A dzsohori szultán.” (Arcképpel.) — „A tazmániai orsóhal.” (Képpel.) — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Keptalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok.

Adomák Mátyás királyról. A maga nemében páratlan könyv jelent meg Szódi S. könyvkereskedő kiadásában Karcagon. Boross Vilmos az ismert nevű író és fővárosi lapszerkesztő az ő könnyed, népies tollával irt s a nagy Hunyadi Mátyásra vonatkozó adomák és rendkívül érdekes történeti apróságait összegyűjtötte és az alább emlitett kiadó útján könyvpiacra bocsátotta. A könyv gazdag gyűjteménye a Mátyás királyról eddig megjelent adomáknak és apró történeti dolgoknak is, s nem hisszük, hogy volna olyan olvasni szerető magyar család, mely ezt a becses könyvet meg ne szerezné. Különösen alkalmi ajándéknak és a tanuló ifjuság részére jutalom-könyvnek igen alkalmas. Külső kiállítására a kiadó nagy gondot fordított s becsületére válik a vidéki könyvnyomtató iparnak. A könyv egyes lapjait művészi illusztrációk díszítik, ugyszintén címlapja is izléssel készült művészi rajz. Megszerezhető a kiadónál Szódi S. karcagi könyvkereskedőnél, vagy bármely hazai könyvvarus boltban. Ára fűtve 1 frt, diszes kötésben 1 frt 50 kr.

„Millenium” név alatt az államvasutak fenntartása és annak budapesti városi menetjegyjelzője vezetése alatt egy oly vállalat alakult, mely a jövő évben Budapestben tartandó ezredéves országos kiállítás meglatogatók részére módot nyújt kedvezményes vasuti utazásra és mérsékelt áru már most biztosított elszállásolásra és ellátásra és pedig ez utóbbit az összes előkelő vendéglőkben és kávéházakban ugy a főváros, mint a kiállítás területén. Összköltségek a vasuti menettérti jeggyel és 2, 3, 4, 5 napi teljes ellátással 12 frttól felfelé. A másik figyelemre méltó előnye a fenti vállalatnak az, hogy a kibocsátandó fűzetek kiegyenlítésére részletfizetést köt ki, illetve enged meg.

Millenium.

Az 1896-ik évi nemzeti ünnepély horderejét, magasztos célját alig kell bárki előtt is bővebben fejtegetnünk, azt minden jó hazafi érzi, szívében hordja.

Az ország ereje, munkaképessége, nagyon természetesen, az ország szívében fog bemutatattani. Az ünnepély fénypontja, a kiállítás Budapestben lesz.

Az a kiállítás, mely 1896. évben Budapestben meg fog nyilni, nem közönséges üzleti kiállítás lesz, hanem a magyar nemzet gazdasági, ipar, művészeti erejének fényes manifesztációja.

Itt t
kevébbe
Áml
emlék. I
az utókor
mint a vi
Ily e
való közs
fennállás
A t
nak már
a lépések
léket —
kornak.
A na
kicsinyek.
A m
mesvár és
dozatát,
még oly
erejéhez.
Vajjon ki
kis falut
hogy legy
mindenk
Már
összeg, m
tulzárnya
emlékre,
mostani
hazaszeret
És h
ségek nem
hagyján:
kivonhatjá
alól a né
lését ki n
Bizon
óhaja a m
Vajjo
Bácska je
és polgára
történeti r
niumi em
küszöbét.
Hogy
tesen min
hivatva m
Min t
kell lennie
nyainkhoz
csak holt
szemében.
Legy
a népvész
menyek te
A na
felsőbb is
a kisebb
vetelmény
másutt is
és kórház
jövöben is
és egyutta
E r
javaslat-t
mének fel
millenium
szava len
Ugy
Ó-B
A
A vas
Bodogh v
nyesen sike
közötti ka
közönség m
csak hogy a
se mulassza
a hétéfő és
városunkba
kedvezett —
a versenyt
A versenye
vettek részt
országos ne
akik pompás

Itt mutatkozunk be az idegen, bennünket kevésbé ismerő nemzeteknek.

Ámde ez a kiállítás muló, ez nem örök emlék. Pedig ilyet kell, még pedig minél többet, az utókorra örökül hagynunk Budapesten, úgy mint a vidéken.

Ily emlék, mely az ország minden valamirevaló községében kell állnia, hirdető ezeréves fennállásunkat.

A főváros lelkes példáján okulva, az országnak már száz és száz városa, községe megtette a lépéseket arra, hogy a millenium örökül emléket — századokra szólót — hagyjon az utókorok.

A nagyok példáján kell, hogy okuljanak a kicsinyek.

A mint Pécs, Szeged, Pozsony, Arad, Temesvár és a többi város meghozza a maga áldozatát, úgy meghozhatja azt minden község, ha még oly kicsiny is. Mindenki a maga anyagi erejéhez, a maga szükségletének megfelelően. Vajjon ki is merne oly emléket követelni egy kis falutól, mint egy gazdag várostól? — De hogy legyen maradandó emléke, azt elvárhatjuk mindenkitől.

Már eddig is száz és száz ezrekre rug azon összeg, melyet egyes városok, egymást mintegy tulszárnyalni akarva, áldoznak oly maradandó emlékekre, melyek nagy időnkig fogják hirdetni a mostani nemzedék lelkes hazafiságát, példás hazaszeretetét és a millenium ünnepét.

És ha még anyagi zavarokkal küzködő községek nem tennének eleget az óhajnak, — ám hagyján: de vajjon a dus Bácska nagyközségei kivonhatják-e magukat e nemzeti kötelezettség alól a nélkül, hogy az utókor megrovását, elítélését ki ne érdemelnék?

Bizonyára minden lelkesedni tudó hazafi hő óhaja a millenium méltó megünneplése.

Vajjon miként ítélne az utókor a jómódu Bácska jelenlegi vezetőiről, iránytadó egyéneiről és polgáraitól, ha a megye legalább nagyobb és történeti multtal is dicsekvő községei méltó milleniumi emlék nélkül lépnék át az új ezredév küszöbét.

Hogy mi legyen az az emlék, azt természetesen minden város, község vezérférfiai vannak hivatva megállapítani.

Mindenesetre annak az emlékeknek méltónak kell lennie a mi jó és rendezett anyagi viszonyainkhoz, de viszont olyan legyen, a mi ne csak holt tőkét képviseljen a jövő nemzedék szemében.

Legcélszerűbbnek tartanók, ha ez emlékek a népnevelés, közművelődés és emberbaráti intézmények fejlesztését, követelményeit szolgálják.

A nagyobb községekben a törvény követelte felsőbb iskolák mintaszerű építése, berendezése, a kisebb helyeken a népoktatás legegyszerűbb követelményeinek teljes és tökéletes keresztül vitele; másutt ismét árva- és lelenházak, avagy szegény- és kórházak emelése lenne az, a mi a messze jövőben is hirdető ezredéves fennállásunk méltó és egyuttal hasznos megünneplését.

E rövidke cikkünknek tehát nem a részletes javaslat-tétel, hanem egyedül vezérférfiaink figyelmének felkeltése a célja s mi reméljük, hogy a millenium küszöbén nem fog pusztában kiáltónak szava lenni.

Ugy legyen!

O-Becse, 1895. augusztus hó.

—S.

A Gazdasági Egyesület lóversenye.

A vasárnapi lóverseny, melyet városunkban a Bács-Bodrogh vármegyei Gazdasági Egyesület rendezett, fényesen sikerült. A versenyt a szatmári és szoutai országot közötti katonai gyakorló-téren tartották meg. A nagyközönség már a kora délutáni órákban özönlött a színpályára, csakhogy a 4 órákor kezdődő verseny, egyetlen számát se mulassa el. A vármegye elit publikuma, tekintettel a hétfő- és keddi ünnepekre, már vasárnap reggel városunkba érkezett. A versenynek az idő is annyira kedvezett — kivéve a néhány percig tartó esőt, — hogy a versenyteret az embertömegek valóságos elözönlötték. A versenyen a vármegye legelőkelőbb sportsmannjai vettek részt. Rohonczy Lőrinc és bajsai Vojnics Lajos országos nevű urlovasokat is körünkbe üdvözölhettük, akik pompás versenylovaikkal az ünnepeket emelték.

Az intézőség: Schmausz Endre főispán, mint elnök, Koczkar Zsigmond kir. közjegyző, mint alelnök. Versenybírók: báró Bibra Frigyes, Szemző István, Szemző Gyula. Indítók: Léderer Pál, Birvasszky Gyurica és Falcione Lajos odaadó tevékenységükkel a verseny korrekt menetét és lefolyását lényegesen elősegítették; valamint bajsai Zákó István, mint időmérő bármely nagyobb szabású versenyen is megállta volna helyét. Végül el nem mulaszthatjuk kiemelni Halász Gyula versenytitkár szakszerű, dicséretre méltó lázas tevékenységét.

A verseny lefolyása a következő volt:

I. Zombor város díja.

1. díj 100 korona, 2. díj 50 korona.
Távolság: 1600 méter.
Nenadov Zsvikó első, 2 p. és 9 mp. rekordal;
Kalmár János második, 2 p. és 10 mp. rekordal. Indultak 8-an.

II. Bács-Bodrogh megyei lötenyésztlők versenye.

1. díj 200 kor., 2. díj 100 kor.
Távolság: 2000 méter.
Szi vacski Gavra első 2 p. és 41 mp. rek. Szi vacski Máté második. Indultak 4-en.

III. Urlovar-verseny. Sikverseny.

1. díj 400 kor., 2. díj 100 kor., 3. díj tétek fele.
Távolság: 2400 méter.
Tét 20 korona.
Rohonczy Lőrinc „Hites“ 5. év. p. k. lov. Calm Oszkár husz. főhgy. első, 3 p. és 2 mp. rek. Gróf Szirmay Sándor husz. főhgy. „Miss-Pegg“ 6. év. p. k. második 3 p. és 4 mp. rek. és bajsai Vojnics Lajos „Mátka“ 7. év. p. k. harmadik. Indultak 3-an.

IV. Urlovar-verseny. Sikverseny.

1. díj 400 kor., 2. díj tétek fele.
Távolság: 2000 méter.
Tét 20 korona.
Rohonczy Lőrinc „Békés“ 4. év. p. m. lov. Calm Oszkár husz. főhgy. első, 2 p. 33 mp. rek. Rohonczy Lőrinc „Katika“ 6. év. p. k. lov. tulajdonos által második, 2 p. 33 mp. rek. Vujkovic C. György „Csintalan“ 3. év. s. k. harmadik.

V. Hölgyek díja. Űgető-verseny egyes fogatokkal.

1. díj tiszteletdíj, 2. díj tétek fele.
Távolság: 3000 méter.
Tét 20 korona.
Ifj. bajsai Vojnics Sándor „Mátka“ első, 6. p. 17 mp. rekordal.

VI. Űgető-verseny kettős fogatokkal.

1. díj 320 korona, a tétek fele a másodiknak.
Távolság: 12 klm.
Tét 20 korona.
Ifj. bajsai Vojnics Sándor „Mátka“ és „Legény“ első, 28 p. 43 mp. rekordal.

VII. Amateurok tiszteletdíja. Űgető-verseny egyes fogatokkal.

1. Tiszteletdíj.
Távolság: 4000 méter.
Minden ló futbat.
Halm Ervin „Paulin“ 6. év. f. arabsz-orosz fekete mén első, 8 p. 14 mp. rekordal.

A kötött birtokok.

Érdekes munkát készült kiadni a földmíveléstudgyi miniszterium.

Össze akarja ugyanis állítani s egy nagy könyvben tudomására hozni a világnak Magyarország összes birtokosainak és birtokainak a statisztikáját. A nagy és költséges munka csak a jövő évre lesz egészen készen, a korlátolt forgalmu birtokok kimutatása azonban készen lévén, a miniszterium azt kiadta. Ennek folytatásaként jelent most meg a hitbizományi és a községi, meg a közbirtokossági birtokok művelési ágak szerinti kimutatása, a melyet befejezésül követni fog az állami és egyházi birtokok részletes kimutatása.

Ezzel a korlátolt forgalmu birtokok statisztikája ki fog merülni és méltó bevezetésül szolgál majd az összes birtokosok kimutatásának.

1. Nagyszerű a jelenlegi hitbizományi birtokosok névsora, melyet egész teljességében adunk az élvezett több hitbizomány számának megjelölésével: hg. Ahrenberg Károlyné, Almássy Kálmán gr. (3), Andrassy Aladár gr. (2), Andrassy Dénes gr., Andrassy Gyula gr., Andrassy Tivadar gr., Andrassy Géza gr., Hadik-Barkóczy Endre gr., Batthyány Ödön hg., Batthyány Géza gr., Bánffy Albert gr. (2), Bissingen Ernő gr., Bissingen Nándor gr., Coburg Fülöp hg., Cziráky Antal gr., Desseffy Miklós gr., Draskovich Iván gr., Draskovich Pál gr., Erdődy Ferenc gr., Erdődy Tamás gr., Erdődy Ferenc gr., Esterházy Mihály gr., Esterházy M. József gr. (2), Esterházy Miklós M. gr., Esterházy Mór gr., Esterházy Pál hg., Festetich Andor gr., Festetich Kálmán gr., Festetich Imre gr., Festetich Tasziló gr. (2), Forgách Károly gr., Harrach János gr., Haynau Matild Ernő, Huszár Béla, Jankovich Gyula, Jósika Samu br., Karacsony Jenő gr., Albrecht fhg., Königsberg Alfréd gr., Königsberg Fiedel gr., Kund Vince, Majláth József gr., Majláth György gr., Migazzy Vilmos gr., Nádasdy Fe-

renc gr., Odessalchy Gyula hg., Odessalchy Agoston hg. hgné, Pallavicini Sándor őrg., Pálffy József gr., Pálffy-Daun Lipót hg., Pálffy Miklós hg., Prónay Dezső br., Rakovszky István, Révay Gyula br., Schönborn Ervin gr., Semsey Andor, Sennyey Béla br., Somssich József gr., Stummer Ágost br., Szegedy Károly br., Széchenyi Kálmán gr., Széchenyi Béla gr., Széchenyi Sándor gr., Vécsey Mihály, Vécsey Sándor, Wenckeim József br., Wenckeim Frigyesné grn., Wodianer Albert gr., Zichy Ödön gr., Zichy Jenő gr., Zichy Jakab gr. (2), Zichy Ferenc gr., Zichy N. János gr., Zichy Rudolfné grn. Összesen 91 hitbizomány, amelyek közül legrégebb a Harrach-féle 1628-ból, Pálffy-féle 1653-ból, Königsberg-féle 1681-ből és hg. Esterházy-féle 1695-ből.

1848-ig csak 21 hitbizomány létezt. Csupa főnemesi, bárha 1723-ban megengedték a köznemességnek is hitbizomány alapítását. A magyar hitbizományok $\frac{3}{5}$ része 1849 után alapítottatott.

Az összes hitbizományok területe 2.213.499 kat. hold, vagyis 231.35 □ mértföld vagyis az ország egész területének 4.72%-a. Csak 19 megyében nincs semmi hitbizomány és 15-ben kevesebb a terület 2%-ánál. Legtöbb van a Dunántul, ahol 13.42% és legkevesebb a Tisza-Maros szögében, ahol 0.43% a hitbizományi birtok.

Művelési ágak szerint a hitbizományoknál az egész-ből szántóföld 28.63%, kert 0.29%, rét 8.11%, erdő 43.96%, — míg az ország egész területén szántóföld 41.35%, kert 1.23%, rét 10.25%, erdő azonban csak 26.88%.

A hitbizományok átlagos nagysága Magyarországon a legnagyobb 14.790 ha., Ausztriában csak 5905 hektár, Posenben 4222 ha, Nyugat Poroszországban 5578 ha.

II. A községi birtokok összes területe 5.590.144 katasztr. hold, vagyis 323.91 négyszög mértföld, az ország területének 6.60%-a.

Legnagyobb a községi birtok Erdélyben, az összes terület 25.36%-a, meghaladja az átlagot a Tisza-Maros szögében, ahol 18.78%, a többi terület az átlag alatt marad.

Legnagyobb közbirtokossági birtok a Duna balpartján: 9.94%, a legkisebb a Duna jobbpartján: 5.16%. Megyék területéhez arányitva Árvamegyében a legnagyobb 31.45% és Temes megyében legkisebb 0.80%.

Művelés szerint az ország egész területéből erdő: 26.85 és legelő: 13.22%, a községi birtokok területéből erdő 43.09 és legelő 26.12%, a közbirtokossági birtokokból erdő 51.17 és legelő 40.21%. Továbbá az egész ország területéből szántóföld 41.24, kert 1.23, rét 10.52 és szőlő 1.22%, a községi földekből szántóföld 6.66, kert 0.39, rét 3.30 és szőlő 0.04%, a közbirtokossági földekből szántóföld 2.05, kert 0.02, rét 1.48%, szőlő nincs.

Magyarországon 4000 község van, melynek nincs erdőbirtoka, sőt 2600 községnek még határában sincs erdő. Ami végül a községek földbirtok szerinti elsőségét illeti, 131 községnek van 6000 holdnál nagyobb birtoka, köztük Debrecen 89,260, Szeged 71,987, Kecskemét 49,104, Szabadka 48,298, Zenta 27,969 és Sopron 17,870 holddal.

CSARNOK.

Émlékkönyvbe.

Ha majd egykor — évek múlva —
Ezt a könyvet előveszed,
Mosolygva olvasod benn'
A sok régi, kopott nevet.

Föl is sohajtsz közbe-közbe
— Egy kissé tán elfogultan —
„En istenem, valamikor
Milyen bohó lélek voltam!“

„Ki is volt ez?...“ „Hát emez itt?...“
Próbálgatod erőlködve,
De hiába, — minácn, minden
Homályos lesz ebb' a könyvbe!

Minden, minden!... És mi mégis
Mily örömmel írjuk tele!
Mintha nevünk legalább is
A sívedbe írónk bele.

Márton Pál.

YUKOVICS SEBŐ ÉS ÜRMÉNYI PÁLNÉ LEVELEI VUJEVICH ZAKÁRHOZ.

Közl: Dr. T. J.
(Folytatás).

V.

Pest, szept. 19, 1868. 3. Harmincad-utca.

Tekintetes ur!

Megérkezvén a hazába, néhány kevés napra siettem családomhoz és házamhoz Beregszóra, Temes vármegyében. Onnan visszajövén Pestre, beadtam megbízó levelemet a képviselőházban. S most főkötelességemnek tekintem tisztelt választóimnak rövid látogatására indulni, hálás elismerésemet kifejezni.

E célból, miután e tekintetben Latinovics Leó ural értekeztem, a jövő szerdán, azaz folyó hó 23-án gőzösn Palánkára szándékozom menni, s ott azokat választóim közül, kikkel szerencsém leend találkozni, üdvözölni.

r. vagyis egy tanévre összesen 1 frt 50 kr díjat tartozik fizetni.

A könyvtár tankönyvei a hallgatóknak ezek kérelmére a tanfolyam egész tartamára is kiadhatók, oly tankönyveket, melyekből elegendő példány nincs, két-három hallgató együttesen használhat.

A könyveket a könyvtári tisztességgel megbízott előadó tanártól lehet kikérni.

Mindenki felelősséggel tartozik a kivitt könyvért; az egyszeri használat által megviselt könyvet tartozik az illető használó újra beköztetni, illetve jókarba visszaállítani; a szétéptett, egyszeri használat által hasznavehetetlen állapotba jutott könyvet pedig a könyvtárnak újra beszerezni vagy a bolti árat megteríteni.

A tanfolyam egész tartamára használat végett kivitt könyvek a tanfolyam zárvizsgákor a könyvtárba beszállítandók, mivel különben az illető vég bizonyítványt nem kap.

XII. A hallgatók munkálkodása.

Mint gyakorlati iskola, megengedi, hogy hallgatói a tanórákon kívül közhivataloknál (vármegye, pénzügyigazgatóság, városi, kir. járásbíró, kir. adóhivatal, szolgabíró, államépítészeti hivatal, kir. tanfelügyelő, egyéb pénzügyi hivatalok s állami kirendeltségek, pénzügyi intézetek s ügyvédek, közjegyző) alkalmazást vállaljanak, de a mely a tanulmány hátrányára nem történhetik; ily alkalmazást azonban a tanfolyam nem követi, de a kik a tanfolyamon jó előmenetelt tanúsítanak, szorgalom s magaviseletükben feltűnnek, azok alkalmaztatása érdekében a tanfolyam igazgatósága a közhivataloknál az esetben ha üresedés van közbe lép.

Minden egyébre nézve felvilágosítást ad a tanfolyam igazgatója.

Daniel László,

alispán,

mint a tanfolyam igazgatója.

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Eladó széna.

Az ó-sztapári határban 200 baglya első minőségű **széna** eladó. Bővebb felvilágosítást **Sztankovits Borivoj** ad. 3-2

Arverési hirdetmény.

Alulírott községi elüljáróság részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az 1883. évi XX. t. e. 3. §-a értelmében Szeghegy község mint erkölcsi testület tulajdonát képező vadászati jog 1896. évi január hó 1-től 1902. évi január hó 1-ig terjedő hat egymásután következő évre **f. évi augusztus hó 25. napján délután 3 órakor** Szeghegy község házában nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni.

Kelt Szeghegyen, 1895. évi augusztus hó 1-én.

3-1

Az elüljáróság.

Hirdetmény.

Az adai m. kir. földmivesiskola növendékeinek élelmezése, illetőleg teljes ellátása tárgyában ezennel pályázatot hirdetek s felhívom az érdeklődőket, hogy ajánlataikat **augusztus hó 25-ig** hozzám nyújtsák be.

Az élelmezési feltételeket, általában minden néven nevezendő felvilágosításokat a személyesen jelentkezőkkel készséggel közlendem s már most megjegyzem, hogy a beérkező ajánlatok közül a választást a magas földmívelési miniszterium eszközölni s a legkedvezőbb ajánlattevővel fog a szerződés 3 évre megkötetni.

Ada, 1895. évi július hó 26-án.

Szobonya Bertalan,

3-3

igazgató.

5723. szám.

kig. 1895.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye D.-Szt.-Iván községében megüresült végrehajtói állásra pályázatot nyitok.

Felhívom a pályázni kívánókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket **augusztus hó 20-ig** alulírottul nyújtsák be.

Ujvidek, 1895. évi július hó 30-án.

Kolozsváry Sándor,
főszolgabíró.

1364. szám.

kig. 1895.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bresztovác községében o. ért. 400 frt évi fizetéssel javadalmazott óvónői állásra pályázatot nyitattik, s pályázók kíséredőivel oklevéllel és erkölcsi bizonyítvánnyal, valamint a magyar és német nyelvben való jártasságukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüknek **augusztus hó 20-ig** mint a pályázati határidő lejártáig alulírott községi elüljáróságnál leendő beadására felhívom.

Bács-Bresztovác, 1895. évi július hó 27-én.

Zányi Félix,

Vogl József,

jegyző.

3-2

biró.

BITTERMANN NÁNDOR ÉS FIA
KÖNYV- ÉS KÖNYVOMDAI INTÉZETE
ZOMBORBAN
A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

Közégségi nyomtatványokból nagy raktár.

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

Könyvkötőmunkák elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

Községeknek három havi hitel.

A „BÁCSKA” kiadóhivatala.

Telefon szám: 18.

Itt megrendelhetők:

- Váltók.
- Gyászlapok.
- Számlák.
- Levélfeljelek.
- Névjegyek.
- Eljegyzési és esketési kártyák.
- Síma- és dombornyomatú monogrammok.

Itt megrendelhetők:

- Hírlapok.
- Művek.
- Naptárak.
- Táblázatok.
- Falragaszok.
- Körlevelek.
- Táncvizsgalmi meghívók.
- Táncrendek.
- Étlapok.

PLUTOS

kitűnő izomerősítő bedörzsölés, verseny, futó, gazdasági lovak s egyéb gazdasági állatok részére.

Preservatívumként használva az izmokat rugalmassá s az állatot kitartóvá teszi.

Fáradtság, kimerülés, izületi s izomcsúv vagy lobos bántalmaknál, ugy-szintén sántaság, merevség és vállbénaság eseteiben egészen biztosan hat.

Az állatok izomzatában a fáradtság, ellankadás folytán tudvalevőleg tejsav képződik, ha az elernyedett állatok végtagjai, a mellékelt utasítás értelmében, bedörzsölnék ezen szerrel, a képződmény gyorsan felszívódik s az izmok rugalmassága gyorsan visszatér.

100-50

E megbecsülhetlen gazdasági kincs egyedüli raktára:

TÁRCZAY ISTVÁN

GYÓGYSZERTÁRA ZOMBORBAN.

Egy üveg ára 1 frt 20 kr. 5 üveg ára 5 frt.

1184. szám.

Arlejtési hirdetmény.

A nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. miniszter ur f. évi július hó 24-én 48123. sz. alatt kelt magas rendeletével a batinaai kőbányákkal szemben a Bezdán feletti dugabarái dunaparthoz a szükséghez képest, illetve a megállapított feltételek szerint szállítandó 3842 m³ batinaai kőanyag beszerzését engedélyezvén, ezen közszállítás biztosítása végett alulírt folyamómérnöki hivatalnál **augusztus hó 19-én d. e. 10 órakor** zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A kőanyag szállítására vonatkozó ajánlatok, melyekhez az ajánlati összeg 5%-ának készpénzben avagy óvadékképes értékpapirokban bantapénzül történt letétét igazoló adóhivatali nyugta csatolandó, az alulírt kir. folyamómérnöki hivatalnál a versenytárgyalás előtt benyújtandók.

A szóban forgó közszállításra vonatkozó műveletek, valamint az ajánlati és szerződési feltételek a kir. folyamómérnöki hivatalnál a hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Zomborban, 1895. évi július hó 31-én.

M. kir. folyamómérnöki hivatal.

1293. szám.

kig. 1895.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Vaskut községében üresedésben álló rendőrvetési állásra 400 frt o. é. évi fizetés, havi utólagos kifizetés feltétele mellett ezennel pályázat hirdettetik olyképen, hogy a kérvények **augusztus hó 17-ig** Bács-Vaskut községi elüljárósághoz kellően felszerelve beküldve, és pedig sajátkezűleg magyar (német nyelvet tudnia kell) nyelven írt kérvényébe csatolandó katonai könyve, esetleg végelbocsátója és illetőségi község vagyoni és erkölcsi bizonyítványa.

A megválasztandó rendőrvetési rubátát, szóval teljes rubázatát sajátjából tartozik fedezni a szerelvényeken kívül.

A beérkezett kérvények a bajai tek. szolgabírói hivatalhoz fognak beküldetni, ahol az állás kinyerésére három egyén ki fog jelöltetni és a választás kitűzve, mely nap a kijelöltekkel közöltetni fog, hogy a választási helyen a jelöltek személyesen megjelenhessenek, magukat az elnök urnak és a képviselőtestületnek bejelentessék.

A rendőri teendők és egyéb dolgok a fennálló szabályok értelmében teljesítendők.

Bács-Vaskut, 1895. évi július hó 28-án.

3-1

Az elüljáróság.

4706. szám.

1895.

PÁLYÁZATI HIRDETÉNY.

Lemondás folytán üresedésbe jött Kis-Hegyes községben irnoki állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból havonként előre fizetve 350 frt.

Felhívom a pályázni szándékozókat, hogy pályázati kérvényüket Bács-Bodrogh vármegye 6/kgy. 1877. sz. szabályrendelete 9. §-ának megfelelőleg felszerelve hozzám **augusztus hó 20-ig** annnyival inkább benyújtsák, mivel a később érkezők figyelembe vételét nem fognak. A választási határidő utólag fog kitűzteni.

B.-Topolyán, 1895. évi július hó 24-én.

Császár,

2-1

főszolgabíró.

627. szám.

1895.

Arverési hirdetmény.

Vilova község alulírott elüljárósága által ezennel közhírré tétetik, miszerint a község tulajdonát képező „Ada” nevű 110 hold 1200 □ öl szántóföld egy területben, a rajta levő gazdasági épülettel 1895. évi október hó 20-ától 1898. évi szeptember hó 30-áig, esetleg a kukorica termésnek október hó 15-éig való leszedéséig terjedő 3 évi időközre alulírt községi elüljáróságnál megszemlélhető árverési feltételek szerint **augusztus hó 27-én délelőtt 10 órakor** az első évi haszonbéri összegnek készpénzben való lefizetése mellett haszonbérbe fog adatni.

Vilová, 1895. évi július hó 30-án.

Knezevich József,

Popatesin Milos,

h. jegyző.

3-1

biró.

628. szám.

1895.

Arverési hirdetmény.

Vilova község elüljárósága által ezennel közhírré tétetik, hogy a község tulajdonát képező vadászati jog 1895. évi augusztus hó 1-étől 1901. évi július hó 31-éig terjedő 6 évre **augusztus hó 27-én délelőtt 9 órakor** nyilvános árverés útján bérbe fog adatni. Árverési feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában bármikor betekinthetők.

Vilova, 1895. évi július hó 30-án.

Knezevich József,

Popatesin Milos,

h. jegyző.

3-1

biró.

Pályázat.

Bikityen a III. o. magyar, német, bunyevác tanítói állásra folyó évi augusztus hó 19-ig pályázat hirdették. Évi fizetése 500 frt havi előleges részletekben, lakás nélkül. A tanyelv magyar, de a német és bunyevác iskolások anyanyelvükön is oktatódnak az írás és olvasásban, miért is a magyar és német nyelv tudásán kívül előnyben részesülnek, kik némileg bunyevácul is tudnak. Az ismétlő iskoláért külön díj nem jár. A kéllőleg felszerelt folyamodványok a bikityi róm. kath. iskolaszékre címezve ft. Kuts János esperes-plébános urhoz Bikityre (Bácsm.) küldendők. Az állás szeptember hó 1-én foglalandó el, a mikorától a fizetés is folyóvá tétetik.

Bikity, 1895. évi július hó 30-án.

2-1

Az iskolaszék.

2-szeres és 3-szoros termékek
csakis mesterségesen szárított

MŰTRÁGYÁVAL
érhetők el. *—5

„HUNGARIA“
műtrágya-, kén-sav- és vegyi ipar részvény-társaság
BUDAPEST.

Nedves falak

szárazzá tételére a folyékony aszfalt elszigetelő anyagot ajánlom, mely nem csak szakember, de bárki által is kezelhető, amennyiben esetet segítségével egyszerűen és melegítés nélkül a vakolattól ment falra kenetik, mely ott réteget képezve teljesen elzárja a nedvességet. — Használati utasítással készséggel szolgálók.

A n. é. közönség becses figyelmét van szerencsém még az építéseterén kitűnő sikerrel alkalmazott aszfalt kőfedéllemez, aszfalt elszigetelő lemez, karbolineum, kőszénkátrány, cement mész, Portland cementre irányítani, mely cikkekben nagy raktárt tartok.

Tisztelettel

Heindlhofer Róbert.

3-3

Képviseleve az összes iparágak!

A zombori iparosok készítményeinek
ÁRUCSARNOKA
MINT SZÖVETKEZET

Zomborban: főútlelet Kossuth L. (fő-) utca 154., nyilt főáruraktár a bajai uton saját épületében,

ajánlja gazdagon felszerelt áruraktárát különösen

butor-, kárpitos- és lakberendezési tárgyakkól
egyszerű és a legfinomabb kivitelben.

Elvállal diszítési munkálatokat, zászlók, draperiák stb. készítését.

Megrendelések bármely iparágra nézve helyben mint vidékre részletfizetésre is pontosan teljesítetnek. 3-3

A tárgyakra irt szabott, jutányos árak!

5484. szám.

kig. 1895.

Pályázati hirdetemny.

Bács-Bodrogh vármegye bács-kulai járásába keblezett Bács-Kula községében lemondás által megútrilt és 360 frt évi fizetéssel javadalmazott községi írnoki állásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhívom a pályázni kívánókat, miszerint szabályszerűen felszerelendő kérvényüket hozzám folyó évi augusztus hó 14-éig annál is inkább nyujtsák be, mert az azontul érkezöket figyelembe nem veszem.

A választást Bács-Kula község-házánál folyó évi augusztus hó 15-ik napjának délelötti 9 órájára ezennel kiűzöm.

Bács-Kula, 1895. évi július hó 31-én.

Dr. Széchényi Tamás,
főszolgabíró.

3-1

Bérbeadási hirdetemny.

Káty község határában, Ujvidék város közelében fekvő 288 holdas birtokom, a kéllő gazdasági épületekkel és szűkséges fundus instruktussal együtt — avagy anélkül is — hat, esetleg 12 évre bérbeadandó.

Bérleti terület, mint erdő általam 10 év elött írta és urbarialissá téve.

Komoly bérlők, kik biztosítéket nyujtanak, előnyben részesülnek, közvetítők kizárva.

Felvilágosítás tölem személyesen augusztus hó folyamán birtokomon szereshető.

A bérlet f. évi szeptember hó elsején átvehető.

Schaffer Ármín,
birtokos Kátyon.

3-3

1628. szám.

1895.

Birtokeladási hirdetemny.

Közhirre tétetik, hogy Szóna község határához tartozó ugynevezett „Ó-szöntai erdővidi lak és hozzá tartozó 1052 □ öl területének“ örök áron eladása végett 1536 frt 62 kr kikiáltási ár és a törvényhozás utólagos jóváhagyásának fentartása mellett, **Kulán a kincstári ispánságnál 1895. évi augusztus hó 10. napján délelött 9 órakor szó és írásbeli zárt ajáulatok tárgyalásával egybekötött nyilvános árverés tartatik, melyre venni szándékozók ezennel meghivatnak. Banaupénzül a fenti becsárnak 10%-a követeltetik.**

Szóbeli árverésnek megkezdése elött 50 kros bélyegjeggyel és 10%-os banaupénzzel ellatott zárt írásbeli ajáulatok átadandók.

Utóajáulatok figyelembe nem vétetnek.

Kulán, 1895. évi július hó 28. án.

2-2

Kincstári ispánság.

5946. szám.

kig. 1895.

Pályázati hirdetemny.

Bács-Bodrogh vármegye b.-kulai járásába kebelezett Kis-Kér és Torzsa községekből alakult XX-ik kerületi keményseprői állás lemondás által megútrésedvén, annak betöltésére nézve ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom az ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám f. évi augusztus hó 20-ig annál is inkább nyujtsák be, mert az azon tul érkezöket figyelembe nem fogom venni.

Ezen állás a vármegyei szabályrendelet 4-ik szakaszában meghatározott javadalmazással van egybekötve. B.-Kula, 1895. évi augusztus hó 1-én.

Dr. Széchényi Tamás,
főszolgabíró.

3-1

Scherer Ferenc
ZOMBOR

Bátorkodom ezennel a n. é. közönség becses figyelmét cégemre felhívni, és kérem szűkségletének fedezése alkalmából személyesen meggyözödni arról, hogy legfőbb igyekvésem b. vevőimet a legjutányosabb árak mellett teljes megelégedésére kiszolgálni. Választékos készletben található raktáromon több rendbeli

hálószoba, ebédlő, szalon- és irodai berendezések és vasbutorok.

Ezenkívül ajánlom legujabb üveg és porcellán készleteimet, továbbá

asztal- és függő-lámpákat,

kinaezüst, tükrök, képek és különféle szobadisztárgyaimat.

Mindennemű beüvegezés a legpontosabb kivitelben eszközöltetik.

Kárpitos munkákat olcsó áron elvállalok.

Nagy raktár kereskedők és vendéglősök számára.

Maradtam kiváló tisztelettel

Scherer Ferenc.

Kivilágításokhoz ajánlom a legujabb viasz-kompozícióval töltött lámpácskákat.

Zombor. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomtatásból.

A m
kötelék,
alispánja
füzte; le
nak tevé
Zombor
tevékeny

Érde
dése alatt
egyhangú
közgyűlés
kalommal

Jelen
hozzádó

S ha
többé a s
is lesz kö
ő ezentul
megyenke

Talál
mindenne
ahol e me

Schm
Bács várm
hálás szív
gondolni

venni, ha
érdeklődés

A s
Endrével

leróni, ha
főispánjuk
gadt visel

kenységét
irányban
jóakarattal

galommal

Mi a
badkaiak
igazán sze

Kedv
tegnap a
Károly

igen me
Endrétől,

Schm

A

KEDELYE

Fauso